

Załącznik nr 6.

Sposób pomiaru wskaźników rezultatu długoterminowego EFS, dla których źródłem danych jest badanie ewaluacyjne

Wskaźniki rezultatu długoterminowego (zwane dalej w skrócie „wskaźnikami” w niniejszym załączniku) odnotowują efekty programów operacyjnych, uzyskane przez ich uczestników po upływie pewnego czasu po opuszczeniu przez nich projektu (co najmniej sześć miesięcy po zakończeniu wsparcia).

Podstawą obliczenia tych wskaźników - wskazanych w Tabeli nr 1 - jest badanie ewaluacyjne. Za pomiar wskaźników wspólnych odpowiada instytucja zarządzająca RPO (16 RPO) i Instytucja Zarządzająca PO WER (IZ PO WER), natomiast za pomiar wskaźników specyficznych dla RPO określonych dla danego priorytetu inwestycyjnego odpowiada instytucja zarządzająca RPO – o ile nie określono inaczej. W przypadku niektórych wskaźników możliwe jest również określenie ich wartości na podstawie danych administracyjnych, pochodzących z innych źródeł (np. z rejestrów podatkowych lub systemu ubezpieczeń społecznych), jednakże w takiej sytuacji IZ PO powinna poinformować IK UP o zamiarze pozyskania danych z innego źródła¹.

Tabela 1. Lista wskaźników rezultatu długoterminowego, dla których źródłem danych będzie badanie ewaluacyjne

nr priorytetu inwestycyjnego	nazwa wskaźnika
Wskaźnik RPO dla PI 9v	Liczba miejsc pracy istniejących co najmniej 30 miesięcy, utworzonych w przedsiębiorstwach społecznych
Wskaźnik RPO dla PI 8i, 8iii	Liczba utworzonych mikroprzedsiębiorstw działających 30 miesięcy po uzyskaniu wsparcia finansowego
Wskaźnik RPO dla PI 9i,	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących sześć miesięcy po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek)
Wskaźnik RPO dla PI 10i	Liczba nauczycieli prowadzących zajęcia z wykorzystaniem TIK dzięki EFS [osoby]
Wskaźnik RPO dla PI 10iv	Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego objętych wsparciem w programie, uczestniczących w kształceniu lub pracujących po sześć miesiącach po ukończeniu nauki
Wskaźniki wspólne - wszystkie PI skierowane do osób	Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, sześć miesięcy po opuszczeniu programu (C)
Wskaźniki wspólne - wszystkie PI skierowane do osób	Liczba osób znajdujących się w lepszej sytuacji na rynku pracy sześć miesięcy po opuszczeniu programu (C)
Wskaźniki wspólne - wszystkie PI skierowane do osób	Liczba osób powyżej 54 roku życia, pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, sześć miesięcy po opuszczeniu programu (C)
Wskaźniki wspólne - wszystkie PI skierowane do osób	Liczba osób w niekorzystnej sytuacji społecznej, pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, sześć miesięcy po opuszczeniu programu (C)

¹ Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju również podejmie działania zmierzające do nawiązania współpracy z Zakładem Ubezpieczeń Społecznych, w celu pozyskania informacji dla wskaźników: *Liczba osób powyżej 54 roku życia, pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, sześć miesięcy po opuszczeniu programu* oraz *Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, sześć miesięcy po opuszczeniu programu (łącznie z prowadzącymi działalność pracującymi na własny rachunek)*.

W związku z powyższym, w niniejszym załączniku przedstawiona została metodologia wyliczenia poszczególnych wskaźników, wraz z propozycjami fragmentów narzędzi badawczych, które należy wykorzystać do tego celu (stanowi to minimum metodologiczne wspólne dla każdego z programów operacyjnych, współfinansowanych z EFS). W każdym indywidualnym przypadku narzędzia badawcze mogą zostać poszerzone o dodatkowe kwestie, będące przedmiotem badania.

I. OGÓLNE ZAŁOŻENIA REALIZACJI BADAŃ EWALUACYJNYCH

Wskaźniki (te określone w rozdziale II niniejszego załącznika) są wyliczane przez instytucje zarządzające programami operacyjnymi za pomocą tej samej metodologii, opracowanej przez MIR. Dla wybranych wskaźników (te określone w rozdziale III niniejszego załącznika) źródłem danych będzie badanie ewaluacyjne przeprowadzone przez podmiot zewnętrzny na zlecenie MIR. Uzasadnieniem dla jednolitej metodologii pomiaru wskaźników jest konieczność gromadzenia i agregowania danych na poziomie wszystkich państw członkowskich, w celu obliczania osiągniętych wartości na poziomie całej Unii Europejskiej.

Zgodnie z Wytocznymi Komisji Europejskiej² dotyczącymi monitorowania i ewaluacji EFS 2014-2020, w celu oszacowania wartości wskaźników należy przeprowadzić co najmniej dwa etapy badania, które nie mogą się na siebie nakładać. Należy rozumieć to w taki sposób, że do każdego etapu dobierane są osoby wsparte w Programie tak, aby poszczególnymi badaniami nie zostały objęte te same osoby³.

Jednakże mając na uwadze jakość informacji pozyskiwanych w toku ewaluacji w trybie retrospektywnym, badanie lub badania ewaluacyjne, których efektem będzie oszacowanie uzyskanych wartości wskaźników, co do zasady powinny zostać przeprowadzone przez poszczególne instytucje zarządzające regionalnymi programami operacyjnymi (16 IZ RPO) i IZ PO WER⁴ co najmniej cztery razy w okresie programowania – o ile nie wskazano inaczej w przypadku konkretnych wskaźników (w rozdziale II lub III). Wynika to zarówno z doświadczenia MIR w realizacji podobnych badań (w Programie Operacyjnym Kapitał Ludzki), jak i z konieczności zapewnienia jak najkrótszej perspektywy czasowej pomiędzy badaniami (ze względu na retrospektywny charakter pytań) - przy jednoczesnej optymalizacji kosztów realizacji badań. Dodatkowo, zgodnie z zapisami Umowy Partnerstwa, wyniki tych badań (w części) będą analizowane przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju, w celu aktualizacji wymaganego w projektach EFS poziomu efektywności zatrudnieniowej. Badania należy przeprowadzić wg poniższego harmonogramu.

Dla osób które zakończyły udział we wsparciu od początku realizacji programu do 30 czerwca 2018 roku⁵:

1. **pierwsze badanie** na reprezentatywnej próbie osób, w oparciu o populację tych uczestników projektów, którzy zakończyli udział we wsparciu od początku realizacji programu operacyjnego do 31 grudnia 2016 r.,

² *The Programming Period 2014-2020. Monitoring and Evaluation of European Cohesion Policy - European Social Fund. Guidance document*

³ W wyjątkowych sytuacjach może zdarzyć się objęcie ewaluacją tej samej osoby więcej niż raz, ale tylko jeśli wzięła ona udział co najmniej w dwóch różnych projektach w różnych odstępach czasu. Prawdopodobieństwo takiego zdarzenia jest jednak niewielkie.

⁴ Tylko w przypadku wskaźników wspólnych.

⁵ Wartości wskaźników dla osób które zakończyły udział we wsparciu do połowy 2018 roku, powinny zostać skonstruowane w oparciu o wartości wskaźników wyliczonych w dwóch badaniach ewaluacyjnych wskazanych w punkcie 1 i 2. tj. należy wyliczyć średnią wartość wskaźnika biorąc pod uwagę wyniki obu badań (pierwszego i drugiego). Wyliczenia tego można dokonać jako średnią ważoną wg wielkości populacji badanej w obu badaniach. Wyliczenia tego należy dokonać dla wszystkich pod-wskaźników czyli wartości wskaźnika w poszczególnych warstwach.

2. **drugie badanie** na reprezentatywnej próbie osób, w oparciu o populację tych uczestników projektów, którzy zakończyli udział we wsparciu od 1 stycznia 2017 r. do 30 czerwca 2018r.

Dla osób które zakończyły udział we wsparciu od 1 lipca 2018 roku do 31 grudnia 2023 roku⁶:

3. **trzecie badanie** na reprezentatywnej próbie osób, w oparciu o populację tych uczestników projektów, którzy zakończyli udział we wsparciu od 1 lipca 2018 r. do 31 grudnia 2020 r.,
4. **czwarte badanie** na reprezentatywnej próbie osób, w oparciu o populację tych uczestników projektów, którzy zakończyli udział we wsparciu od 1 stycznia 2021 r. do 31 grudnia 2023 r.

Uwaga: W wyjątkowych sytuacjach, jeżeli z ustaleń dokonanych w toku negocjacji programu operacyjnego pomiędzy IZ PO a Komisją Europejską wynika inny harmonogram pomiaru wartości wskaźników rezultatu długoterminowego, IZ PO jest zobowiązana do przekazania do IK UP informacji o tym w jakim terminie będą mierzone konkretne wskaźniki oraz do zapewnienia zgodności tego pomiaru z Wytycznymi KE w sprawie monitorowania i ewaluacji.⁷

Przy projektowaniu badań wśród uczestników, którzy zakończyli udział w projektach należy mieć na uwadze następujące kwestie:

- Planując próbę (próby) do badania ewaluacyjnego, należy wziąć pod uwagę wszystkie wymagania związane z reprezentatywnością i poziomem błędu standardowego, jakie zostały określone przez Komisję Europejską w Wytycznych⁸. W odniesieniu do dwóch cech: kategoria regionu (mniej rozwinięte/przejściowe/bardziej rozwinięte) oraz płeć (K/M), reprezentatywność próby musi być zapewniona z poziomem błędu standardowego nie przekraczającym 2%⁹. Jednak warto pamiętać, że w odniesieniu do ewaluacji prowadzonych przez poszczególne RPO, występować w nich będzie tylko jedna kategoria regionu, co nieco obniży wymaganą wielkość próby. Aby obliczyć maksymalny błąd standardowy dla odpowiedniej liczebności populacji i prób, można skorzystać z ogólnodostępnych narzędzi on-line, takich jak np. „Kalkulator doboru wielkości próby”.
- Zgodnie z wymaganiami KE, próba przy pomocy której szacowane są wartości wskaźników rezultatu długoterminowego powinna być dobrana losowo, indywidualnie dla każdego priorytetu inwestycyjnego. Powinna być ona reprezentatywna, tj. odzwierciedlać badaną populację pod względem kilku kluczowych cech społeczno-demograficznych¹⁰ uczestników projektów. Należą do nich (wiek, płeć¹¹, status na rynku pracy, poziom wykształcenia, sytuacja gospodarstwa domowego¹²). Podstawowe zasady pomiaru zostały opisane w

⁶ Wartości wskaźników dla osób które zakończyły udział we wsparciu od połowy 2018 roku do końca 2023 roku, powinny zostać skonstruowane w oparciu o wartości wskaźników wyliczonych w dwóch badaniach ewaluacyjnych wskazanych w punkcie 3 i 4. tj. należy wyliczyć średnią wartość wskaźnika biorąc pod uwagę wyniki obu badań (pierwszego i drugiego). Wyliczenia tego można dokonać jako średnią ważoną wg wielkości populacji badanej w obu badaniach. Wyliczenia tego należy dokonać dla wszystkich pod-wskaźników czyli wartości wskaźnika w poszczególnych warstwach.

⁷ *The Programming Period 2014-2020. Monitoring and Evaluation of European Cohesion Policy - European Social Fund. Guidance document.*

⁸ *tamże.*

⁹ O ile Komisja Europejska nie określi w Wytycznych *The Programming Period 2014-2020. Monitoring and Evaluation of European Cohesion Policy - European Social Fund. Guidance document* innego poziomu błędu.

¹⁰ Poszczególne warstwy/cechy mogą się różnić w zależności od wybranego wskaźnika.

¹¹ Zgodnie z Wytycznymi KE *The Programming Period 2014-2020. Monitoring and Evaluation of European Cohesion Policy - European Social Fund. Guidance document* wszystkie wskaźniki dotyczące osób powinny być prezentowane w podziale na płeć.

¹² Informacje dotyczące sytuacji gospodarstwa domowego, o których mowa w niniejszym dokumencie, odnoszą się do następujących wskaźników wspólnych: liczba osób żyjących w gospodarstwach domowych bez osób pracujących, objętych wsparciem w programie; liczba osób żyjących w gospodarstwie domowym bez osób pracujących, z dziećmi pozostającymi na utrzymaniu, objętych wsparciem w programie; liczba osób żyjących w gospodarstwie składających się z jednej osoby dorosłej i dzieci pozostających na utrzymaniu, objętych wsparciem w programie. Szczegółowe definicje ww. wskaźników wskazano w WLWK.

Tabeli nr 2 (poniżej) oraz przy każdym z omawianych wskaźników (pkt. II Lista wskaźników).

Tabela 2. Podstawowe zasady pomiaru wspólnych wskaźników rezultatu długoterminowego

Nazwa wskaźnika	Częstotliwość sprawozdawania do KE	Właściwa populacja	Wymagana reprezentatywność
Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, sześć miesięcy po opuszczeniu programu	2019, 2025	– liczba osób bezrobotnych – liczba osób biernych zawodowo	– bezrobocie – bierność zawodowa – grupa wiekowa – wykształcenie – sytuacja gospodarstwa domowego
Liczba osób znajdujących się w lepszej sytuacji na rynku pracy sześć miesięcy po opuszczeniu programu	2019, 2025	– osoby zatrudnione	– grupa wiekowa – wykształcenie – sytuacja gospodarstwa domowego
Liczba osób powyżej 54 roku życia, pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, sześć miesięcy po opuszczeniu programu	2019, 2025	– liczba osób bezrobotnych powyżej 54 lat – liczba osób biernych zawodowo powyżej 54 lat	– bezrobocie – bierność zawodowa – wykształcenie – sytuacja gospodarstwa domowego
Liczba osób w niekorzystnej sytuacji społecznej, pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, sześć miesięcy po opuszczeniu programu	2019, 2025	– liczba osób bezrobotnych lub biernych zawodowo – uczestnicy charakteryzujący się przynajmniej jedną z cech (nie wykluczają się wzajemnie): – liczba osób żyjących w gospodarstwach domowych bez osób pracujących – liczba osób żyjących w gospodarstwach domowych składających się z jednej osoby dorosłej i dzieci pozostających na utrzymaniu – liczba migrantów, osób obcego pochodzenia, mniejszości (w tym społeczności marginalizowane takie jak Romowie) – liczba osób z niepełnosprawnościami – liczba osób z innych grup znajdujących się w niekorzystnej sytuacji społecznej	– bezrobocie – bierność zawodowa – grupa wiekowa – wykształcenie

- Komisja Europejska zaleca również, aby jedną z dodatkowych warstw losowania próby był wymiar terytorialny – określony na poziomie NUTS niższym niż poziom realizacji programu operacyjnego. Oznacza to poziom wojewódzki (NTS 2) dla programu PO WER lub subregionalny (grup powiatów albo powiatów – NTS 3) dla RPO. Nie jest to jednak wymóg obligatoryjny a jedynie rekomendowany.
- Próby badawcze muszą być reprezentatywne dla całej populacji osób wspartych w projektach finansowanych z EFS w danym okresie. Dzięki temu, uzyskane wartości wskaźników będą porównywalne międzyregionalnie oraz będą mogły zostać włączone do rocznego sprawozdania z wdrażania programu, składanego do KE w 2019 r. (AIR 2019)

oraz do sprawozdania końcowego z realizacji programu, składanego do 30 września 2025 r. (raport końcowy z wdrażania programu)¹³.

- W sytuacji, kiedy nie uda się osiągnąć reprezentatywnych wyników dla pomiaru wartości wskaźników w ramach badania pierwszego i/lub trzeciego, należy wyliczyć wartości tych wskaźników uwzględniając populację osób, które ukończyły udział we wsparciu:
  - 1) dla pierwszej próby (I i II badanie) - w okresie od początku realizacji programu do 30 czerwca 2018 roku;
  - 2) dla drugiej próby (III i IV badanie) w okresie od 1 lipca 2018 roku do 31 grudnia 2023 roku.
- Warto zauważyć, że badania będą prowadzone w okresach różniących się pod względem popytu na rynku pracy. W pierwszym okresie realizacji badań, wskaźniki dotyczące zatrudnienia mogą być zatem niższe, ze względu na zazwyczaj mniejszy popyt na rynku pracy w pierwszym kwartale roku, w drugim okresie mogą być zaś wyższe (w latach 2000-2013 stopa bezrobocia w III kw. była zawsze niższa niż w I kw.). Momentu realizacji badań nie można jednak do końca ujednoclić ze względu na okresy sprawozdawcze wyznaczone przez KE.
- Należy pamiętać, że od momentu zakończenia udziału osoby w projekcie do momentu realizacji badania z tą osobą, musi upłynąć okres minimum pół roku. Oznacza to, że realizacja badań terenowych nie może rozpocząć się wcześniej niż w styczniu lub lipcu kolejnego roku, według wyznaczonych przedziałów czasowych zakończenia udziału w projekcie.

Badanie	Próba badawcza osób które zakończyły udział we wsparciu - przedziały czasowe		Najwcześniejsza data rozpoczęcia realizacji badań terenowych	Minimalna liczba dni <u>jaka musi upłynąć</u> od zakończenia udziału osoby w projekcie do momentu realizacji badania terenowego	Maksymalna liczba dni <u>jaka może upłynąć</u> od zakończenia udziału osoby w projekcie do momentu realizacji badania terenowego
	Data początkowa	Data końcowa			
1	od początku realizacji PO	2016-12-31	2017-07-01	181	720
2	2017-01-01	2018-06-30	2019-01-01	181	720
3	2018-07-01	2020-12-31	2021-07-01	181	1180
4	2021-01-01	2023-12-31 (lub do zakończenia udziału osób w PO)	2024-07-01 (lub wcześniej – w zależności od momentu zakończenia udziału osób w PO + 6 m-cy)	181	1260

¹³ W ramach AIR 2019 należy wyliczyć wartości tych wskaźników uwzględniając populację osób, które ukończyły udział we wsparciu dla pierwszej próby (I i II badanie) – w okresie od początku realizacji programu do 30 czerwca 2018 roku; W ramach sprawozdania końcowego dla KE raportowanego w 2025 roku należy wyliczyć wartości tych wskaźników uwzględniając populację osób, które ukończyły udział we wsparciu dla drugiej próby (III i IV badanie) - w okresie od 1 lipca 2018 roku do 31 grudnia 2023 roku.

- Opóźnienia w procedurze rozliczania wniosków o płatność mogą wpływać na dostępność danych osobowych uczestników projektów. Faza przygotowawcza badań ewaluacyjnych (przekazanie baz, ich oczyszczenie i ostateczny dobór próby) powinna więc rozpocząć się ok. 2-3 miesiące przed wyznaczoną datą rozpoczęcia realizacji badania terenowego. Przy zastosowaniu techniki mix-mode, należy wziąć również pod uwagę, że konieczny jest dodatkowy czas na połączenia wyników z różnych źródeł danych (np. CATI i CAWI) – nawet kilka tygodni.
- Powinna zostać zapewniona w miarę jednolita logika kwestionariuszy pomiędzy różnymi etapami badania, a zadawane pytania (kafeteria) muszą być wspólne dla większości badanych. Kwestionariusz ankiety powinien posiadać następującą strukturę:
  - określenie sytuacji w momencie wsparcia;
  - określenie sytuacji w sześć miesięcy po zakończeniu udziału w projekcie;
  - subiektywna ocena wpływu wsparcia na zmianę sytuacji uczestnika.
- Każde badanie ankietowe powinno zaczynać się od krótkiej aranżacji w celu nawiązania kontaktu z respondentem.

Przykładowa aranżacja ankiety

1. Dzień Dobry. Nazywam się [ANKIETER] i jestem pracownikiem (nazw firmy badawczej) Czy mógłbym(mogłabym) porozmawiać z Panem(ią) **[IMIĘ I NAZWISKO RESPONDENTA Z BAZY]?**

2. **Ankieter: jeszcze raz odczytać jeśli zmiana rozmówcy:** Dzień Dobry. Nazywam się [ANKIETER] i jestem pracownikiem .....

Obecnie na zlecenie (nazwa instytucji zlecającej badanie) prowadzimy badanie wśród osób, które uczestniczyły w projektach finansowanych z funduszy unijnych. Celem tego badania jest sprawdzenie skuteczności wsparcia z Europejskiego Funduszu Społecznego. Według informacji otrzymanych z (nazwa instytucji) od [MIESIĄC i ROK ROZPOCZĘCIA UDZIAŁU W PROJEKCIE Z BAZY] do [MIESIĄC i ROK ZAKOŃCZENIA UDZIAŁU W PROJEKCIE Z BAZY] uczestniczył(a) Pan(i) w projekcie o nazwie [NAZWA PROJEKTU Z BAZY] realizowanym przez [NAZWA PROJEKTODAWCY]¹⁴. Przystępując do tego projektu wyraził(a) Pan(i) zgodę na uczestnictwo w badaniu oraz na przekazanie danych niezbędnych do przeprowadzenia tego wywiadu.

Czy faktycznie brał(a) Pan(i) udział w tym projekcie?

Ankieter: Zaznacz odpowiedź respondenta

a. Tak	<i>Kontynuować</i>
b. Tak, ale przerwał udział	<i>Zakończyć wywiad nieefektywny</i>
c. Nie	<i>Zakończyć wywiad nieefektywny</i>
d. (NIE CZYTAĆ) Nie wiem, nie pamiętam lub odmowa odpowiedzi	<i>Zakończyć wywiad nieefektywny</i>

Chciał(a)bym teraz zadać Panu(i) kilka pytań związanych z uczestnictwem w tym projekcie. Rozmowa potrwa około 10 - 15 minut. Pana(i) wypowiedzi są całkowicie poufne i będą prezentowane jedynie w zbiorczych zestawieniach statystycznych, bez możliwości połączenia ich z konkretną osobą. Tutaj nie ma dobrych ani złych odpowiedzi. Chcemy poznać prawdziwe opinie i doświadczenia. Pana(i) udział w badaniu jest dla nas bardzo

¹⁴ Podanie wszystkich danych dotyczących nazwy projektu, daty zakończenia udziału w projekcie a także nazwy beneficjenta projektu jest niezbędne aby respondent przypomniął sobie o jaki projekt i jaką sytuację pytamy. Jest to warunkiem udzielenia właściwych odpowiedzi w trakcie ankiety.

ważny. Dzięki Pana(i) opinii możliwa będzie ocena efektów obecnie realizowanych projektów unijnych oraz zaprojektowanie lepszych rozwiązań na przyszłość.

- W szczególności, gdy planowane jest przeprowadzenie badania metodą mixed - mode, należy wiedzieć jaka jest struktura badanej populacji – po to, by post factum wyrównać strukturę wybranej próby za pomocą wag analitycznych. Jest to o tyle istotne, że bez wyrównania proporcji wewnątrz próby do zakładanych proporcji populacji, nie można o tej populacji wnioskować. Zdarza się również, że także dane zebrane za pomocą jednej metody (tylko CATI albo tylko CAWI) wymagają ważenia analitycznego. Przygotowując wagę należy zwrócić uwagę na to, by ważyć tylko dane zebrane w ramach reprezentatywnej próby losowej¹⁵. Nie należy natomiast uwzględniać ewentualnych dodatkowych prób nadreprezentatywnych – najczęściej bowiem te próby dobierane są w sposób celowy¹⁶ a nie losowy i w związku z tym nie można stosować w stosunku do nich wymogu analizy statystycznej, czyli założenia o równym prawdopodobieństwie znalezienia się w próbie różnych podmiotów.
- W pytaniach ankietowych zamieszczonych poniżej nie zastosowano w sposób kompleksowy reguł przejścia – wskazując jedynie reguły podstawowe. Ostateczny kształt reguł przejścia zależy zawsze od listy i kolejności wszystkich zastosowanych w narzędziu pytań ankietowych (ponieważ każda IZ PO może zastosować pytania dodatkowe). Dlatego też, to wykonawca badania ewaluacyjnego zobowiązany jest do zastosowania układu pytań w kwestionariuszu, w taki sposób aby uwzględnić właściwe reguły przejścia, pomiędzy poszczególnymi pytaniami i odpowiedziami.
- W celu zapewnienia porównywalności wyników, wszystkie pytania ankietowe powinny być zadawane w formie określonej w niniejszym dokumencie. Jednocześnie w wyjątkowych przypadkach np. gdy w wyniku pilotażu narzędzi okaże się, że propozycja danego pytania lub propozycja w kafeterii odpowiedzi jest zupełnie nieadekwatna – możliwe są niewielkie modyfikacje – o ile nie wpłyną one na porównywalność wyników badań oraz pod warunkiem uzyskania na nie zgody ze strony Instytucji Koordynującej Umowę Partnerstwa (IK UP).

---

¹⁵ Próbą losową nazywamy taką próbę, w przypadku której każda jednostka (potencjalny respondent) z badanej populacji ma taką samą szansę znaleźć się w próbie. Dobrze zrealizowana próba badawcza powinna odzwierciedlać strukturę badanej populacji (jeśli jednak tego nie robi, należy zastosować wagi analityczne).

¹⁶ Próba celowa to próba dobierana specjalnie po to, by zwiększyć wśród badanych odsetek osób (instytucji) o określonych cechach. Jeśli w badanej populacji znajduje się na tyle mało osób o określonej cesze (np. mieszkańców mniejszych miejscowości lub dużych przedsiębiorstw), a z jakichś względów chcemy móc coś powiedzieć o tej grupie, wówczas realizacja samej próby losowej nie wystarczy, gdyż zgodnie z rachunkiem prawdopodobieństwa, osób o nietypowych dla populacji cechach znajdzie się tam zbyt mało. W takim przypadku do próby losowej dobieramy próby celowe, zwiększające udział osób (instytucji) o określonych cechach. Próba celowa, jakkolwiek może być analizowana wraz z przypadkami zebranymi podczas realizacji próby losowej, nie powinna być poddawana ważeniu analitycznemu.

II. LISTA WSKAŹNIKÓW

NAZWA WSKAŹNIKA:

Liczba osób znajdujących się w lepszej sytuacji na rynku pracy, sześć miesięcy po opuszczeniu programu

DEFINICJA¹⁷ WSKAŹNIKA:

Osoby pracujące, które uzyskały wsparcie Europejskiego Funduszu Społecznego i w ciągu sześć miesięcy po opuszczeniu programu EFS przeszły z niepewnego¹⁸ do stabilnego zatrudnienia lub z niepełnego¹⁹ do pełnego zatrudnienia lub zmieniły pracę na inną, wymagającą wyższych kompetencji/umiejętności/kwalifikacji i wiążącą się z większą odpowiedzialnością, lub które awansowały w pracy.

Wskaźnik ten należy rozumieć jako zmianę statusu zatrudnienia uczestnika sześć miesięcy po opuszczeniu programu w porównaniu do sytuacji w chwili rozpoczęcia udziału.

Podstawą obliczenia wskaźnika jest badanie ewaluacyjne, które należy przeprowadzić co najmniej 4 razy w okresie programowania. Za pomiar wskaźnika odpowiada instytucja zarządzająca RPO i IZ PO WER według niniejszej metodologii.

METODOLOGIA BADANIA EWALUACYJNEGO, KTÓRE BĘDZIE PODSTAWĄ DO WYLICZENIA WARTOŚCI WSKAŹNIKA:

- **Technika przeprowadzenia badania:**

Wymaganą techniką przeprowadzenia badania jest wywiad telefoniczny wspomagany komputerowo (CATI - Computer Assisted Telephone Interview) lub ankieta internetowa CAWI (CAWI - Computer Assisted Web Interview) z uczestnikami projektów, którzy zakończyli swój udział w projektach realizowanych ze środków EFS. Możliwe jest również zastosowanie metody typu mixed-mode, łączącej obie techniki badawcze. Wywiady telefoniczne lub internetowe to techniki stosowane w badaniach ilościowych. Ich zaletą jest krótki czas realizacji oraz stosunkowo niskie koszty (zwłaszcza CAWI). Do skonstruowania narzędzi badawczych i przeprowadzenia za ich pomocą badania ewaluacyjnego, wykonawca badania jest zobowiązany wykorzystać pytania i zapisy z niniejszej instrukcji. Narzędzia badawcze mogą zostać rozszerzone poza wskazane minimum i dostosowane do potrzeb informacyjnych występujących w ramach poszczególnych programów operacyjnych.

- **Liczebność i struktura próby**

Podstawą do realizacji niniejszego badania są dane o uczestnikach projektów, zgromadzone w ramach systemu informatycznego, służącego m.in. do monitorowania EFS (SL 2014 lub jego odpowiednik). W przypadku badania na próbie (ponieważ dopuszczalna jest również realizacja badania na pełnej populacji), jest to próba złożona z tych uczestników projektów (tylko osób pracujących w momencie przystąpienia do udziału w projekcie), którzy zakończyli swój udział w projekcie w okresach wskazanych w rozdziale I. Wykonawca badania powinien zaproponować taki sposób doboru próby, aby pozwalała ona na udzielenie odpowiedzi na wszystkie pytania badawcze z zachowaniem jak najmniejszego błędu oszacowania. Próba w badaniu powinna mieć charakter

¹⁷ Określona w załączniku nr 3 do Wytocznych KE *The Programming Period 2014-2020. Monitoring and Evaluation of European Cohesion Policy - European Social Fund. Guidance document*

¹⁸ „Niepewne zatrudnienie” należy rozumieć zgodnie z definicją zawartą w WLWK.

¹⁹ „Niepełne zatrudnienie” należy rozumieć zgodnie z definicją zawartą w WLWK.

losowo-warstwowy. Konieczne jest zastosowanie co najmniej następujących warstw, a wyniki badania powinny być - o ile to możliwe - reprezentatywne również na poziomie wszystkich niżej wymienionych warstw:

- priorytet inwestycyjny (dla wszystkich wybranych w PO) – warstwa główna. W jej ramach, dla wskaźnika *Liczba osób znajdujących się w lepszej sytuacji na rynku pracy sześć miesięcy po opuszczeniu programu*, następuje dodatkowe warstwowanie na następujące podkategorie:
  - grupy wiekowe²⁰,
  - status na rynku pracy (zatrudnienie),
  - wykształcenie (podstawowe (ISCED 1), gimnazjalne (ISCED 2), ponadgimnazjalne (ISCED 3) policealne (ISCED 4), wyższe (ISCED 5-8) - tylko o ile region wskazał to jako cel do osiągnięcia w programie (tzn. wskazał te kategorie we wskaźnikach produktu lub rezultatu określonych w programie),
  - niepełnosprawność (TAK/NIE) – tylko o ile region wskazał to jako cel do osiągnięcia w programie (tzn. wskazał te kategorie we wskaźnikach produktu lub rezultatu określonych w programie),
  - sytuacja gospodarstw domowych (liczba osób żyjących w gospodarstwach domowych bez osób pracujących i dzieci pozostających na utrzymaniu; liczba osób żyjących w gospodarstwach domowych bez osób pracujących; liczba osób żyjących w gospodarstwach domowych składających się z jednej osoby dorosłej i dzieci pozostających na utrzymaniu),
- płeć (K/M).

O ile to możliwe wylosowana próba powinna być reprezentatywna również ze względu na podregion zamieszkania uczestników projektów (poziom poniżej poziomu realizacji programu operacyjnego) ale nie jest to wymagane bezwzględnie.

Operatem losowania jest baza z systemu informatycznego (SL 2014 lub jego odpowiednik). Zastosowanie losowania umożliwi minimalizację wielkości błędu systematycznego, co pozwala zapewnić reprezentatywność próby. Z kolei warstwowanie zapewni minimalną liczebność próby dla poszczególnych kategorii respondentów, odpowiadających poszczególnym warstwom. Należy jednak unikać sytuacji, w której wyniki badania z powodu braku reprezentatywności próby nie pozwolą na wiarygodne oszacowanie wartości wskaźników.

- **Narzędzie badawcze**

Poniżej zawarto pytania, które należy wykorzystać do budowy kwestionariusza ankiety wykorzystywanej w badaniu ewaluacyjnym. Na podstawie odpowiedzi uzyskanych na te pytania oszacowana zostanie wartość wskaźnika.

PYTANIE FILTRUJĄCE

1. Proszę spróbować sobie przypomnieć czy w momencie rozpoczęcia udziału w tym projekcie tj. **(ROK I MIESIĄC ROZPOCZĘCIA UDZIAŁU W PROJEKCIE Z BAZY)**:
Uwaga: w pytaniu możliwe jest udzielenie więcej niż jednej odpowiedzi.
  - a) Był(a) Pan(i) zarejestrowany(a) w urzędzie pracy jako bezrobotny(a) - **zakończyć wywiad**

---

²⁰ Przedziały wiekowe należy rozumieć zgodnie z definicją zawartą w WLWK.

- b) Nie pracował(a) Pan(i), ale nie był(a) Pan(i) zarejestrowany w urzędzie pracy- *zakończyć wywiad*
- c) Prowadził(a) Pan(i) własną działalność gospodarczą – *przejdź do pytania 5*
- d) Był(a) Pan(i) regularnym pracownikiem²¹, ale nie we własnej firmie
- e) Pracował(a) Pan(i) dorywczo
- f) Prowadził(a) Pan(i) własne gospodarstwo rolne - – *przejdź do pytania 5*
- g) Pomagał(a) Pani(i) w rodzinnej działalności gospodarczej lub gospodarstwie rolnym
- h) Był(a) Pan(i) na płatnym stażu lub praktyce
- i) Żadne z powyższych (*dopytać i odnotować*)
- j) (**NIE CZYTAĆ**) Nie wiem, nie pamiętam lub odmowa odpowiedzi - *zakończyć - wywiad nieefektywny*

PYTANIA O SYTUACJĘ PRZED PROJEKTEM

2. Na podstawie jakiej umowy był(a) Pan(i) wtedy zatrudniony/a?
  - a) Umowy o pracę na czas nieokreślony
  - b) Umowy o pracę na czas określony
  - c) Umowy o dzieło/zlecenie
  - d) Innej umowy (*dopytać i odnotować*)
  - e) Pracował(a) Pan(i) ale bez umowy
  - f) (**NIE CZYTAĆ**) Nie wiem, nie pamiętam lub odmowa odpowiedzi

3. W jakim wymiarze czasu pracy Pan(i) wtedy pracował(a)?
  - a) W pełnym / na cały etat
  - b) W niepełnym / na część etatu, ale chciał(a) Pan(i) pracować na pełen etat
  - c) W niepełnym / na część etatu, przy czym nie chciał(a) Pan(i) pracować na pełen etat
  - d) (**NIE CZYTAĆ**) Nie wiem, nie pamiętam lub odmowa odpowiedzi

4. Proszę o odpowiedź na skali od 1 do 10, gdzie 1 oznacza - „wynagrodzenie było za niskie w stosunku do wykonywanej pracy”, a 10 oznacza, że "wynagrodzenie było adekwatne do wykonywanej pracy".

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
„Wynagrodzenie było za niskie w stosunku do wykonywanej pracy”.								"Wynagrodzenie było adekwatne do wykonywanej pracy”.	

PYTANIA O SYTUACJĘ PO PROJEKCIE

5. Proszę teraz spróbować sobie przypomnieć swoją sytuację sześć miesięcy po zakończeniu udziału w projekcie tj. w (*Podać datę określoną jako: ROK I MIESIĄC ZAKOŃCZENIA UDZIAŁU W PROJEKCIE Z BAZY + 6 miesięcy*). Kolejne pytania będą dotyczyły właśnie tego okresu. Czy wtedy Pracował(a) Pan(i) w jakiegokolwiek formie, w tym odbywał(a) staż, prowadził(a) działalność gospodarczą lub rolniczą?
  - a) Tak

²¹ Pracownik zatrudniony na stałe lub na stałe współpracujący z daną firmą - nawet jeśli podstawą zatrudnienia jest umowa cywilno - prawna.

- b) Nie - *zakończyć wywiad*
- c) (*NIE CZYTAĆ*) Nie wiem, nie pamiętam lub odmowa odpowiedzi

6. W jakiej formie był(a) Pan(i) wtedy zatrudniony?

Uwaga: w pytaniu możliwe jest udzielenie więcej niż jednej odpowiedzi.

- a) Prowadził(a) Pan(i) własną działalność gospodarczą
- b) Był(a) Pan(i) regularnym pracownikiem²², ale nie we własnej firmie
- c) Pracował(a) Pan(i) dorywczo
- d) Prowadził(a) Pan(i) własne gospodarstwo rolne
- e) Pomagał(a) Pan(i) w rodzinnej działalności gospodarczej lub gospodarstwie rolnym
- f) Był(a) Pan(i) na płatnym stażu lub praktyce
- g) W innej formie (*dopytać i odnotować*)
- h) (*NIE CZYTAĆ*) Nie wiem, nie pamiętam lub odmowa odpowiedzi

7. Czy w tamtym okresie (tj. sześć miesięcy po zakończeniu udziału w projekcie) zmieniał(a) Pan(i) pracę lub stanowisko?

- a) Tak
- b) Nie – *przejsć do pyt. nr 10*
- c) (*NIE CZYTAĆ*) Nie wiem, nie pamiętam lub odmowa odpowiedzi

8. W jakim stopniu udział w projekcie przyczynił się do tej zmiany? Proszę o odpowiedź na skali od 1 do 10, gdzie 1 oznacza "w ogóle się nie przyczynił", a 10 oznacza, że "bardzo się przyczynił".

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

**W ogóle się
nie przyczynił**

**Bardzo się
przyczynił**

9. Czy w wyniku tej zmiany, zmieniał(a) Pan(i) pracę lub stanowisko na wyższe lub wymagające wyższych kompetencji/umiejętności/kwalifikacji albo wiążące się z większą odpowiedzialnością?

- a) Tak
- b) Nie
- c) (*NIE CZYTAĆ*) Nie wiem, nie pamiętam lub odmowa odpowiedzi

10. Proszę spróbować sobie przypomnieć na podstawie jakiej umowy był(a) Pan(i) wtedy zatrudniony(a) ?

- a) Umowy o pracę na czas nieokreślony
- b) Umowy o pracę na czas określony
- c) Umowy o dzieło/zlecenie
- d) Samozatrudnienie/działalność gospodarcza na zasadach ogólnych
- e) Innej umowy (*dopytać i odnotować*)
- f) Pracował(a) Pan(i) ale bez umowy
- g) (*NIE CZYTAĆ*) Nie wiem, nie pamiętam lub odmowa odpowiedzi

²² Pracownik zatrudniony na stałe lub na stałe współpracujący z daną firmą - nawet jeśli jego podstawą umowy zatrudnienia jest umowa cywilno - prawna.

11. Proszę spróbować sobie przypomnieć w jakim wymiarze czasu pracy Pan(i) wtedy pracował(a)?

- a) W pełnym / na cały etat
- b) W niepełnym / na część etatu, ale chciał(a) Pan(i) pracować na pełen etat
- c) W niepełnym / na część etatu, przy czym nie chciał(a) Pan(i) pracować na pełen etat
- d) (**NIE CZYTAĆ**) Nie wiem, nie pamiętam lub odmowa odpowiedzi

12. Proszę o odpowiedź na skali od 1 do 10, gdzie 1 oznacza - „wynagrodzenie było za niskie w stosunku do wykonywanej pracy”, a 10 oznacza, że „wynagrodzenie było adekwatne do wykonywanej pracy”.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
„Wynagrodzenie było za niskie w stosunku do wykonywanej pracy”.								"Wynagrodzenie było adekwatne do wykonywanej”.	

Uwaga: Jako świadczące o zmianie sytuacji na lepszą - a co za tym idzie i wyliczenie wartości wskaźnika - należy interpretować następujące odpowiedzi:

- w pytaniu nr 1 odpowiedź „e” i jednocześnie w pytaniu nr 6 odpowiedzi: „a” lub „b” lub „d”
- w pytaniu nr 1 odpowiedź „g” i jednocześnie w pytaniu nr 6 odpowiedzi: „a” lub „b” lub „d”
- w pytaniu nr 1 odpowiedź „h” i jednocześnie w pytaniu nr 6 odpowiedzi: „a” lub „b” lub „d”
- w pytaniu nr 2 odpowiedź „b” i jednocześnie w pytaniu nr 10 odpowiedzi: „a”
- w pytaniu nr 2 odpowiedź „c” i jednocześnie w pytaniu nr 10 odpowiedzi: „a”
- w pytaniu nr 2 odpowiedź „d” i jednocześnie w pytaniu nr 10 odpowiedzi: „a”
- w pytaniu nr 2 odpowiedź „e” i jednocześnie w pytaniu nr 10 odpowiedzi: „a” lub „b” lub „c” lub „d”
- w pytaniu nr 9 odpowiedź „a”
- w pytaniu nr 11 odpowiedź „a” i jednocześnie w pytaniu nr 3 odpowiedź: „b”

Do określenia wartości wskaźnika dla celów sprawozdawczych nie należy brać pod uwagę subiektywnej oceny wpływu wsparcia na zmianę sytuacji uczestnika projektu (pytanie nr 8 odpowiedzi powyżej 5 pkt). Jednak w celach poznawczych należy obliczyć zarówno wartość brutto wskaźnika (bez odpowiedzi z pytania nr 8) jak i jego wartość netto (uwzględniając subiektywną ocenę wpływu wsparcia z pytania nr 8).

Dodatkowe zalecenia:

O ile to możliwe w konkretnym przypadku warto również:

- dokonać analizy wyników w oparciu o różne formy wsparcia z jakich skorzystali uczestnicy, tak aby określić czy to szkolenia, czy doradztwo, czy dotacje czy inne formy wsparcia miały największy wpływ na zmianę statusu uczestnika projektu na rynku pracy;
- zweryfikować sytuację uczestników projektów również w okresie 12 lub więcej miesięcy po zakończeniu wsparcia, tak aby ocenić długofalowe efekty oddziaływania programu; w tym dokonać długookresowej oceny jakości i trwałości miejsc pracy, utworzonych w wyniku wsparcia z EFS w krótkim i długim okresie czasu od zakończenia udziału w projekcie.

NAZWA WSKAŹNIKA:

Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, sześć miesięcy po opuszczeniu programu

DEFINICJA²³ WSKAŹNIKA:

Osoby pracujące²⁴ sześć miesięcy po opuszczeniu programu – tj. osoby bezrobotne²⁵ lub bierne zawodowo²⁶, które uzyskały wsparcie Europejskiego Funduszu Społecznego i pracowały w ciągu sześciu miesięcy po opuszczeniu programu EFS.

Wskaźnik ten należy rozumieć jako zmianę statusu zatrudnienia w ciągu sześciu miesięcy po opuszczeniu programu, w stosunku do sytuacji w momencie przystąpienia do interwencji Europejskiego Funduszu Społecznego (uczestnik bezrobotny lub bierny zawodowo w chwili wejścia do programu EFS).

Podstawą obliczenia wskaźnika jest badanie ewaluacyjne, które należy przeprowadzić co najmniej 4 razy w okresie programowania. Za pomiar wskaźnika odpowiada instytucja zarządzająca RPO i IZ PO WER według niniejszej metodologii.

Uwaga: Dane w tym obszarze są również możliwe do pozyskania z innych źródeł (np. dane urzędów skarbowych, dane ZUS). W sytuacji gdy instytucja zarządzająca planuje pozyskanie danych z innych źródeł niż ewaluacja - powinna o tym fakcie poinformować IK UP.

METODOLOGIA BADANIA EWALUACYJNEGO, KTÓRE BĘDZIE PODSTAWĄ DO WYLICZENIA WARTOŚCI WSKAŹNIKA:

- **Technika przeprowadzenia badania:**

Wymaganą techniką przeprowadzenia badania jest wywiad telefoniczny wspomagany komputerowo (CATI - Computer Assisted Telephone Interview) lub ankieta internetowa CAWI (CAWI - Computer Assisted Web Interview) z uczestnikami projektów, którzy zakończyli swój udział w projektach realizowanych ze środków EFS. Możliwe jest również zastosowanie metody typu mixed-mode, łączącej obie techniki badawcze. Wywiady telefoniczne lub internetowe to techniki stosowane w badaniach ilościowych. Ich zaletą jest krótki czas realizacji oraz stosunkowo niskie koszty (zwłaszcza CAWI). Do skonstruowania narzędzi badawczych i przeprowadzenia za ich pomocą badania ewaluacyjnego, wykonawca badania jest zobowiązany wykorzystać pytania i zapisy z niniejszej instrukcji. Narzędzia badawcze mogą zostać rozszerzone poza wskazane minimum i dostosowane do potrzeb informacyjnych występujących w ramach poszczególnych programów operacyjnych.

- **Liczebność i struktura próby**

Podstawą do realizacji niniejszego badania są dane o uczestnikach projektów, zgromadzone w ramach systemu informatycznego, służącego m.in. do monitorowania EFS (SL 2014 lub jego odpowiednik). W przypadku badania na próbie (ponieważ dopuszczalna jest również realizacja badania na pełnej populacji), jest to próba złożona z tych uczestników projektów (tylko osób niepracujących lub biernych zawodowo w momencie przystąpienia do udziału w projekcie), którzy zakończyli swój udział w projekcie w okresach wskazanych w rozdziale I. Wykonawca badania powinien zaproponować taki sposób doboru próby, aby pozwalała ona na udzielenie odpowiedzi na wszystkie pytania badawcze z zachowaniem jak najmniejszego błędu oszacowania. Próba w badaniu powinna mieć charakter losowo-warstwowy. Konieczne jest zastosowanie co najmniej

²³ Określona w załączniku nr 3 do Wytocznych KE *The Programming Period 2014-2020. Monitoring and Evaluation of European Cohesion Policy - European Social Fund. Guidance document.*

²⁴ Osoby pracujące - zgodnie z definicją zawartą w WLWK.

²⁵ Osoby bezrobotne - zgodnie z definicją zawartą w WLWK.

²⁶ Bierni zawodowo - zgodnie z definicją zawartą w WLWK.

następujących warstw, a wyniki badania powinny być - o ile to możliwe - reprezentatywne również na poziomie wszystkich niżej wymienionych warstw:

- priorytet inwestycyjny (dla wszystkich wybranych w PO) – warstwa główna. W jej ramach, dla wskaźnika *Liczba osób pracujących sześć miesięcy po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek)*, następuje dodatkowe warstwowanie na następujące podkategorie:
  - grupy wiekowe²⁷,
  - status na rynku pracy (osoba bezrobotna/osoba bierna zawodowo),
  - wykształcenie (podstawowe (ISCED 1), gimnazjalne (ISCED 2), ponadgimnazjalne (ISCED 3) policealne (ISCED 4), wyższe (ISCED 5-8) – tylko, o ile region wskazał to, jako cel do osiągnięcia w programie (tzn. wskazał te kategorie we wskaźnikach produktu lub rezultatu określonych w programie),
  - niepełnosprawność (TAK/NIE) – tylko, o ile region wskazał to, jako cel do osiągnięcia w programie, (tzn. wskazał te kategorie we wskaźnikach produktu lub rezultatu określonych w programie),
  - sytuacja gospodarstw domowych (liczba osób żyjących w gospodarstwach domowych bez osób pracujących i dzieci pozostających na utrzymaniu; liczba osób żyjących w gospodarstwach domowych bez osób pracujących; liczba osób żyjących w gospodarstwach domowych składających się z jednej osoby dorosłej i dzieci pozostających na utrzymaniu),
- płeć (K/M).

O ile to możliwe wylosowana próba powinna być reprezentatywna również ze względu na podregion zamieszkania uczestników projektów (poziom poniżej poziomu wdrażania PO) ale nie jest to wymagane bezwzględnie.

Operatem losowania jest baza z systemu informatycznego (SL 2014 lub jego odpowiednik). Zastosowanie losowania umożliwi minimalizację wielkości błędu systematycznego, co pozwala zapewnić reprezentatywność próby. Z kolei warstwowanie zapewni minimalną liczebność próby dla poszczególnych kategorii respondentów, odpowiadających poszczególnym warstwom. Należy jednak unikać sytuacji, w której wyniki badania z powodu braku reprezentatywności próby nie pozwolą na wiarygodne oszacowanie wartości wskaźników.

- **Narzędzie badawcze**

Poniżej zawarto pytania, które należy wykorzystać do budowy kwestionariusza ankiety wykorzystywanej w badaniu ewaluacyjnym. Na podstawie odpowiedzi uzyskanych na te pytania oszacowana zostanie wartość wskaźnika.

PYTANIE FILTRUJĄCE

1. Proszę spróbować sobie przypomnieć czy w momencie rozpoczęcia udziału w tym projekcie tj. **(TYTUŁ I MIESIĄC ROZPOCZĘCIA UDZIAŁU W PROJEKCIE Z BAZY)**:

Uwaga: w pytaniu możliwe jest udzielenie więcej niż jednej odpowiedzi.

- a) Był(a) Pan(i) zarejestrowany(a) w urzędzie pracy jako bezrobotny(a)
- b) Był(a) Pan(i) zarejestrowany(a) w urzędzie pracy jako poszukujący(a) pracy
- c) Nie pracował(a) Pan(i), ale nie był(a) Pan(i) zarejestrowany w urzędzie pracy

---

²⁷ Przedziały wiekowe należy rozumieć zgodnie z definicją zawartą w WLWK.

- d) Prowadził(a) Pan(i) własną działalność gospodarczą - *zakończyć wywiad*
- e) Był(a) Pan(i) regularnym pracownikiem²⁸, ale nie we własnej firmie- *zakończyć wywiad*
- f) Pracował(a) Pan(i) dorywczo- *zakończyć wywiad*
- g) Prowadził(a) Pan(i) własne gospodarstwo rolne - *zakończyć wywiad*
- h) Pomagał(a) Pani(i) w rodzinnej działalności gospodarczej lub gospodarstwie rolnym- *zakończyć wywiad*
- i) Był(a) Pan(i) na płatnym stażu lub praktyce- *zakończyć wywiad*
- j) Żadne z powyższych (*dopytać i odnotować*)
- k) (*NIE CZYTAĆ*) Nie wiem, nie pamiętam lub odmowa odpowiedzi- *zakończyć wywiad*

PYTANIA O SYTUACJĘ PRZED PROJEKTEM

2. Czy przed rozpoczęciem udziału w tym projekcie poszukiwał(a) Pan(i) pracy i był(a) Pan(i) gotowy/a do jej podjęcia?²⁹
  - a) Tak
  - b) Nie
  - c) (*NIE CZYTAĆ*) Nie wiem, nie pamiętam lub odmowa odpowiedzi
3. Czy wtedy uczył(a) się Pan(i), doksztalał(a) lub studiował(a) w trybie stacjonarnym (studia "dzienne")?³⁰
  - a) Tak
  - b) Nie
  - c) (*NIE CZYTAĆ*) Nie wiem, nie pamiętam lub odmowa odpowiedzi

PYTANIA O SYTUACJĘ PO PROJEKCIE

4. Proszę teraz spróbować sobie przypomnieć swoją sytuację sześć miesięcy po zakończeniu udziału w projekcie tj. w (*Podać datę określoną jako: ROK I MIESIĄC ZAKOŃCZENIA UDZIAŁU W PROJEKCIE Z BAZY + 6 miesięcy*). Kolejne pytania będą dotyczyły właśnie tego okresu. Czy wtedy:

Uwaga: w pytaniu możliwe jest udzielenie więcej niż jednej odpowiedzi.

- a) Był(a) Pan(i) zarejestrowany/a w powiatowym urzędzie pracy jako bezrobotny(a)
- b) Nie był(a) Pan(i) zatrudniony(a), ale też nie był(a) Pan(i) zarejestrowany/a w powiatowym urzędzie pracy jako bezrobotny(a)
- c) Był(a) Pan(i) zatrudniony(a)
- d) Był(a) Pan(i) na płatnym stażu/praktyce
- e) Pracował(a) Pan(i) dorywczo
- f) Był(a) Pan(i) zatrudniony, ale czasowo nie wykonywał(a) Pan(i) pracy – *przejdź do pytania nr 5*
- g) Prowadził(a) Pan(i) własną działalność gospodarczą
- h) Posiadał(a) Pan(i) zarejestrowaną działalność gospodarczą, ale jej czasowo nie prowadził(a) - *przejdź do pytania nr 6*
- i) Prowadził(a) Pan(i) własne gospodarstwo rolne

²⁸ Pracownik zatrudniony na stałe lub na stałe współpracujący z daną firmą - nawet jeśli podstawą zatrudnienia jest umowa cywilno - prawna.

²⁹ Pytanie ma na celu odróżnienie niepracujących objętych wsparciem jako aktywni i bierni zawodowo wg definicji LFS/BAEL. Równoległe pytanie filtrujące – odpowiedź a) pozwoli zidentyfikować aktywnych/biernych wg wskaźnika KE który uwzględnia jako „aktywnych bezrobotnych” wszystkich zarejestrowanych w PUP).

³⁰ Według definicji KE dla wskaźników wspólnych (common indicators) studenci studiów stacjonarnych są osobami biernymi zawodowo.

- j) Pomagał(a) Pani(i) w firmie rodzinnej lub gospodarstwie rolnym
k) Był(a) Pan(i) rencistą, emerytem
l) Żadne z powyższych (*dopytać i odnotować*)
m) (**NIE CZYTAĆ**) Nie wiem, nie pamiętam lub odmowa odpowiedzi
5. Czasowo nie wykonywał(a) Pan(i) pracy z powodu:
- Urlopu wypoczynkowego,
  - Urlopu macierzyńskiego/tacierzyńskiego/rodzicielskiego,
  - Urlopu wychowawczego
  - Choroby tj. przebywał(a) Pan(i) na zwolnieniu lekarskim
  - Podjęcia nauki (studia, i inne formy doszkalania)
  - Był(a) Pan(i) w trakcie zakładania działalności gospodarczej
  - Żadne z powyższych (*dopytać i odnotować*)
  - (**NIE CZYTAĆ**) Nie wiem, nie pamiętam lub odmowa odpowiedzi
6. Czasowo nie prowadził(a) Pan(i) działalności gospodarczej z powodu:
- Urlopu wypoczynkowego
  - Urlopu macierzyńskiego/tacierzyńskiego/rodzicielskiego
  - Urlopu wychowawczego
  - Choroby tj. przebywał(a) Pan(i) na zwolnieniu lekarskim
  - Podjęcia nauki (studia, i inne formy doszkalania)
  - Był(a) Pan(i) w trakcie zakładania działalności gospodarczej
  - Żadne z powyższych (*dopytać i odnotować*)
  - (**NIE CZYTAĆ**) Nie wiem, nie pamiętam lub odmowa odpowiedzi
7. W jakim stopniu udział w tym projekcie przyczynił się do znalezienia przez Pana(ią) pracy /rozpoczęcia przez Pana (ią) działalności gospodarczej? Proszę o odpowiedź na skali od 1 do 10, gdzie 1 oznacza "w ogóle się nie przyczynił", a 10 oznacza, że "bardzo się przyczynił".
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
- W ogóle się nie przyczynił** **Bardzo się przyczynił**
8. Proszę spróbować sobie przypomnieć na podstawie jakiej umowy był(a) Pan(i) wtedy zatrudniony(a)? (*pytania dotyczące jakości miejsc pracy zadajemy tylko tym, którzy znaleźli zatrudnienie w sześć miesięcy po zakończeniu udziału w projekcie*).
- Umowa o pracę na czas nieokreślony
  - Umowa o pracę na czas określony
  - Umowa o dzieło lub zlecenie
  - Samozatrudnienie/działalność gospodarcza na zasadach ogólnych
  - Innej umowy (*dopytać i odnotować*)
  - Pracował(a) Pan(i) ale bez umowy
  - (**NIE CZYTAĆ**) Nie wiem, nie pamiętam lub odmowa odpowiedzi
9. Proszę spróbować sobie przypomnieć w jakim wymiarze czasu pracy Pan(i) wtedy pracował(a)?
- W pełnym / na cały etat
  - W niepełnym / na część etatu, ale chciał(a) Pan(i) pracować na pełen etat
  - W niepełnym / na część etatu, przy czym nie chciał(a) Pan(i) pracować na pełen etat
  - (**NIE CZYTAĆ**) Nie wiem, nie pamiętam lub odmowa odpowiedzi

10. Proszę o odpowiedź na skali od 1 do 10, gdzie 1 oznacza " wynagrodzenie było za niskie w stosunku do wykonywanej pracy", a 10 oznacza, że "wynagrodzenie było adekwatne do wykonywanej pracy".

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
„Wynagrodzenie było za niskie w stosunku do wykonywanej pracy”.								„Wynagrodzenie było adekwatne do wykonywanej pracy”.	

Uwaga: Jako świadczące o zmianie sytuacji na lepszą w postaci podjęcia zatrudnienia - a co za tym idzie i wyliczenie wartości wskaźnika - należy interpretować następujące odpowiedzi:

Przy obliczaniu wartości wskaźnika należy uwzględnić osoby, które wskazały w pytaniu filtrującym nr 1 odpowiedź nr. „a” lub „b” lub „c” i/lub w pytaniu nr 3 odpowiedź „a”.

Z uwagi na konieczność zbadania bezpośredniego wpływu projektu na sytuację jego uczestnika (zmianę statusu zatrudnienia uczestnika sześć miesięcy po opuszczeniu programu w porównaniu do sytuacji w chwili rozpoczęcia udziału tj. osoby bezrobotne lub bierne zawodowo, które uzyskały wsparcie i w ciągu sześciu miesięcy po opuszczeniu projektu są zarejestrowane jako prowadzące działalność na własny rachunek i/lub, które aktywnie pracują), należy obliczyć liczbę osób, które wskazały co najmniej jedną z następujących odpowiedzi:

- w pytaniu nr 4) odpowiedź „c”
- w pytaniu nr 4) odpowiedź „d”
- w pytaniu nr 4) odpowiedź „e”
- w pytaniu nr 4) odpowiedź „f” i jednocześnie w pytaniu nr 5) odpowiedź nr „a” lub „b” lub „d” lub „f” lub „e”
- w pytaniu nr 4) odpowiedzi „g”
- w pytaniu nr 4) odpowiedzi „h” i jednocześnie w pytaniu nr 6) odpowiedź nr „a” lub „b” lub „d” lub „f” lub „e”
- w pytaniu nr 4) odpowiedź „i”
- w pytaniu nr 4) odpowiedź „j”

Do określenia wartości wskaźnika dla celów sprawozdawczych nie należy brać pod uwagę subiektywnej oceny wpływu wsparcia na zmianę sytuacji uczestnika projektu (pytanie nr 7 odpowiedzi powyżej 5 pkt). Jednak w celach poznawczych należy obliczyć zarówno wartość brutto wskaźnika (bez odpowiedzi z pytania nr 7) jak i jego wartość netto (uwzględniając subiektywną ocenę wpływu wsparcia z pytania nr 7).

Dodatkowe zalecenia:

O ile to możliwe w konkretnym przypadku warto również:

- dokonać analizy wyników w oparciu o różne formy wsparcia z jakich skorzystali uczestnicy, tak aby określić czy to szkolenia, czy doradztwo, czy dotacje czy inne formy wsparcia miały największy wpływ na zmianę statusu uczestnika projektu na rynku pracy;
- zweryfikować sytuację uczestników projektów również w okresie 12 lub więcej miesięcy po zakończeniu wsparcia, tak aby ocenić długofalowe efekty oddziaływania programu;

- w celu wyliczenia odrębnego wskaźnika efektywności zatrudnieniowej dla podmiotów ekonomii społecznej wyodrębnić podpróbę, łącznie dla takich projektodawców jak WTZ, CIS, KIS³¹;
- przeprowadzić analizę kontrfaktyczną (ewaluacja wpływu, oparta na sytuacji kontrfaktycznej), w celu dostarczania wiarygodnych dowodów na temat efektów netto realizacji projektów z EFS.

---

³¹ IZ RPO, które mierzą wskaźnik *Liczba osób pracujących 6 miesięcy po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek)* w RPO na poziomie PI 9.iv wyodrębniają wsparcie zrealizowane na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym przez WTZ, CIS i KIS.

NAZWA WSKAŹNIKA

Liczba miejsc pracy istniejących co najmniej 30 miesięcy, utworzonych w przedsiębiorstwach społecznych

DEFINICJA WSKAŹNIKA

Wskaźnik mierzy trwałość miejsc pracy utworzonych w przedsiębiorstwach społecznych, wykazanych we wskaźniku rezultatu bezpośredniego³². Przedsiębiorstwo społeczne należy definiować zgodnie z definicją obowiązującą w Krajowym Programie Rozwoju Ekonomii Społecznej (KPRES). We wskaźniku należy uwzględnić miejsca pracy, które funkcjonują co najmniej 30 miesięcy od dnia ich utworzenia.

Podstawą obliczenia wskaźnika jest badanie ewaluacyjne, które należy przeprowadzić 2 razy w okresie programowania³³, przy czym pierwsza edycja badania powinna zostać zrealizowana najwcześniej w 2018 r. Za pomiar wskaźnika odpowiada instytucja zarządzająca RPO według niniejszej metodologii.

METODOLOGIA BADANIA EWALUACYJNEGO, KTÓRE BĘDZIE PODSTAWĄ DO WYLICZENIA WARTOŚCI WSKAŹNIKA:

- **Technika przeprowadzenia badania:**

Wymaganą techniką przeprowadzenia badania jest wywiad telefoniczny wspomagany komputerowo (CATI - Computer Assisted Telephone Interview) lub ankieta internetowa CAWI (CAWI - Computer Assisted Web Interview) z przedstawicielami instytucji, którzy dzięki udziałowi w projekcie stworzyli miejsca pracy. Możliwe jest również zastosowanie metody typu mixed-mode, łączącej obie techniki badawcze. Wywiady telefoniczne lub internetowe, to techniki stosowane w badaniach ilościowych. Ich zaletą jest krótki czas realizacji oraz stosunkowo niskie koszty (zwłaszcza CAWI). Do skonstruowania narzędzi badawczych i przeprowadzenia za ich pomocą badania ewaluacyjnego, wykonawca badania jest zobowiązany wykorzystać pytania i zapisy z niniejszej instrukcji. Narzędzia badawcze mogą zostać rozszerzone poza wskazane minimum i dostosowane do potrzeb informacyjnych występujących w ramach poszczególnych programów operacyjnych.

- **Liczebność i struktura próby**

Podstawą do realizacji niniejszego badania są dane o przedsiębiorstwach społecznych, które otrzymały wsparcie w ramach projektu, zgromadzone w ramach systemu informatycznego, służącego m.in. do monitorowania EFS (SL 2014 lub jego odpowiednik). Badanie zostanie przeprowadzone na pełnej populacji przedsiębiorstw społecznych, które otrzymały wsparcie z EFS. Dane będą pochodzić z systemu informatycznego (SL 2014 lub jego odpowiednik).

Wyniki badania powinny być prezentowane z uwzględnieniem następujących warstw:

---

³² Podmioty ekonomii społecznej, które otrzymały wsparcie w ramach projektu - przez wsparcie podmiotu należy m.in. rozumieć utworzenie nowego miejsca pracy. Ponadto we wskaźniku możliwe jest wykazanie instytucji utworzonych w ramach projektu. Podmiot należy wykazać w momencie objęcia instytucji pierwszą formą wsparcia zaplanowaną w ramach projektu.

³³ Ze względu na charakter wskaźnika, wskazujący na długi okres jaki musi upłynąć od momentu udzielenia wsparcia, a także stosunkowo niewielką przewidywaną populację uczestników (instytucjonalnych) projektu przeprowadzanie tego badania częściowej jest niecelowe.

- priorytet inwestycyjny (dla wszystkich wybranych w PO) – warstwa główna.
- podregion miejsca utworzenia przedsiębiorstwa społecznego (poziom poniżej poziomu wdrażania PO) – warstwa horyzontalna.

- **Narzędzie badawcze**

Poniżej zawarto pytania, które należy wykorzystać do budowy kwestionariusza ankiety wykorzystywanej w badaniu ewaluacyjnym. Na podstawie odpowiedzi uzyskanych na te pytania oszacowana zostanie wartość wskaźnika.

1. Czy Państwa przedsiębiorstwo społeczne, w którym zostały utworzone miejsca pracy w wyniku wsparcia z projektu (*NAZWA PROJEKTU Z BAZY*) nadal istnieje?
  - a) Tak – *przejdź do pytania nr 4*
  - b) Nie – *przejdź do pytania nr 2*
  - c) (*NIE CZYTAĆ*) Nie wiem lub odmowa odpowiedzi- *zakończyc wywiad*

2. Przedsiębiorstwo nie istnieje ponieważ:
  - a) Zostało zamknięte/zlikwidowane (*dopytać i odnotować kiedy*) - *przejdź do pytania nr 3*
  - b) Przekształciło się w inny podmiot (*dopytać i odnotować kiedy*) - *przejdź do pytania nr 3*
  - c) Inny powód ..... (*dopytać i odnotować kiedy*) - *przejdź do pytania nr 3*
  - d) (*NIE CZYTAĆ*) Nie wiem lub odmowa odpowiedzi- *zakończyc wywiad*

3. Proszę wskazać ile miejsc pracy³⁴ istniało w tym przedsiębiorstwie społecznym przed tą zmianą?
  - a) .....
  - b) (*NIE CZYTAĆ*) Nie wiem, nie pamiętam lub odmowa odpowiedzi – *zakończyc wywiad*

4. Ile miejsc pracy³⁵ istnieje obecnie w Państwa przedsiębiorstwie społecznym?
  - a) ..... na podstawie stosunku pracy w pełnym wymiarze czasu pracy
  - b) ..... na podstawie stosunku pracy w niepełnym wymiarze czasu pracy
  - c) ..... na umowy cywilno-prawne
  - d) ..... na podstawie spółdzielczej umowy o pracę
  - e) ..... w innej formie (*dopytać jakiej*)

5. Ile z tych miejsc pracy istniało w (*ROK I MIESIĄC OTRZYMANIA WSPARCIA W PROJEKCIE Z BAZY*)?
  - a) ..... na podstawie stosunku pracy w pełnym wymiarze czasu pracy
  - b) ..... na podstawie stosunku pracy w niepełnym wymiarze czasu pracy
  - c) .....na umowy cywilno-prawne
  - d) ..... na podstawie spółdzielczej umowy o pracę
  - e) .....w innej formie (*dopytać jakiej*)

³⁴ We wszystkich tych pytaniach o miejsca pracy wliczamy również spółdzielcze umowy o pracę. Pytamy o miejsca pracy bez względu na wymiar czasu pracy i formę zatrudnienia.

³⁵ Pytamy o miejsca pracy bez względu na wymiar czasu pracy i formę zatrudnienia.

6. Ile z miejsc pracy wskazanych w pytaniu nr 4 zostało utworzonych dzięki realizacji projektu (*NAZWA PROJEKTU Z BAZY*)?
- a) ..... na podstawie stosunku pracy w pełnym wymiarze czasu pracy
  - b) ..... na podstawie stosunku pracy w niepełnym wymiarze czasu pracy
  - c) .....na umowy cywilno-prawne
  - d) .....na podstawie spółdzielczej umowy o pracę
  - e) .....w innej formie (*dopytać jakie*)

Uwaga: Jako świadczące o zmianie sytuacji na lepszą - a co za tym idzie i wyliczenie wartości wskaźnika - należy interpretować następujące odpowiedzi:

W przypadku gdy w momencie badania przedsiębiorstwo społeczne któremu udzielono wsparcia nadal istnieje (odpowiedź „a” w pyt. 1) do obliczenia wartości wskaźnika należy uwzględnić różnicę pomiędzy całkowitą liczbą miejsc pracy (suma różnych kategorii) wskazanych w pytaniu 5 a tych wskazanych w pytaniu 4, spełniającą kryterium trwałości (określone jako funkcjonowanie danego miejsca pracy przez co najmniej 30 miesięcy od momentu otrzymania wsparcia). Obliczenia kryterium trwałości dokonuje ewaluator na podstawie kalkulacji liczby dni pomiędzy terminem realizacji badania ewaluacyjnego, a datą otrzymania wsparcia przez konkretny podmiot (z systemu informatycznego SL 2014 lub jego odpowiednika).

W przypadku gdy w momencie badania przedsiębiorstwo społeczne, któremu udzielono wsparcia już nie istnieje (odpowiedź „b” w pytaniu 1) do obliczenia wartości wskaźnika należy uwzględnić całkowitą liczbą miejsc pracy wskazaną w pytaniu 3, spełniającą kryterium trwałości (określone jako funkcjonowanie danego miejsca pracy przez co najmniej 30 miesięcy od momentu otrzymania wsparcia). Obliczenia kryterium trwałości dokonuje ewaluator na podstawie kalkulacji liczby dni pomiędzy terminem zmiany statusu przedsiębiorstwa społecznego (zamknięcie/przekształcenie itp. – dane z pyt. nr 2), a datą otrzymania wsparcia przez konkretny podmiot (z systemu informatycznego SL 2014 lub jego odpowiednika).

Dodatkowe zalecenia:

O ile to możliwe w konkretnym przypadku warto również dokonać:

- analizy trwałości i jakości miejsc pracy, utworzonych w wyniku wsparcia z EFS, biorąc pod uwagę takie czynniki jak np. forma zatrudnienia, wymiar zatrudnienia, atrakcyjność wynagrodzenia itp.)
- analizy kontrfaktycznej (ewaluacja wpływu, oparta na sytuacji kontrfaktycznej), w celu dostarczania wiarygodnych dowodów na temat efektów netto realizacji projektów z EFS.

NAZWA WSKAŹNIKA

Liczba utworzonych mikroprzedsiębiorstw działających 30 miesięcy po uzyskaniu wsparcia finansowego.

DEFINICJA WSKAŹNIKA

Liczba mikroprzedsiębiorstw utworzonych dzięki wsparciu Europejskiego Funduszu Społecznego w postaci środków na podjęcie działalności gospodarczej (zwrotnych i bezzwrotnych) aktywnie funkcjonujących co najmniej pełne 30 miesięcy od dnia uzyskania wsparcia finansowego. Za przedsiębiorstwo funkcjonujące uważa się podmiot prowadzący działalność gospodarczą, bez względu na formę prawną. We wskaźniku nie należy uwzględniać podmiotów, które zawiesiły działalność gospodarczą.

Podstawą obliczenia wskaźnika jest badanie ewaluacyjne, które należy przeprowadzić 2 razy w okresie programowania³⁶, przy czym pierwsza edycja badania powinna zostać zrealizowana najwcześniej w 2018 r. Za pomiar wskaźnika odpowiada instytucja zarządzająca RPO według niniejszej metodologii.

Uwaga: Dane w tym obszarze są również możliwe do pozyskania z innych źródeł (np. dane CEiDG, dane urzędów skarbowych, dane ZUS). W sytuacji gdy instytucja zarządzająca planuje pozyskanie danych z innych źródeł niż ewaluacja - powinna o tym fakcie poinformować IK UP.

METODOLOGIA BADANIA EWALUACYJNEGO, KTÓRE BĘDZIE PODSTAWĄ DO WYLICZENIA WARTOŚCI WSKAŹNIKA:

- **Technika przeprowadzenia badania:**

Wymaganą techniką przeprowadzenia badania jest wywiad telefoniczny wspomagany komputerowo (CATI - Computer Assisted Telephone Interview) lub ankieta internetowa CAWI (CAWI - Computer Assisted Web Interview) z uczestnikami projektów, którzy zakończyli swój udział. Możliwe jest również zastosowanie metody typu mixed-mode, łączącej obie techniki badawcze. Wywiady telefoniczne lub internetowe to techniki stosowane w badaniach ilościowych. Ich zaletą jest krótki czas realizacji oraz stosunkowo niskie koszty (zwłaszcza CAWI). Do skonstruowania narzędzi badawczych i przeprowadzenia za ich pomocą badania ewaluacyjnego, Wykonawca badania jest zobowiązany wykorzystać pytania i zapisy z niniejszej instrukcji. Narzędzia badawcze mogą zostać rozszerzone poza wskazane minimum i dostosowane do potrzeb informacyjnych występujących w ramach poszczególnych programów operacyjnych.

- **Liczebność i struktura próby**

Podstawą do realizacji niniejszego badania są dane o osobach, które otrzymały wsparcie finansowe na prowadzenie działalności gospodarczej zgromadzone w ramach systemu informatycznego, służącego m.in. do monitorowania EFS (SL 2014 lub jego odpowiednik). Badanie jest przeprowadzane na pełnej populacji tych osób. W celu oszacowania wartości wskaźnika, badane powinny być tylko te osoby, którym udzielono dotacji lub pożyczki - bez względu na formę prawną założonego podmiotu (pod warunkiem że spełnia on definicję mikroprzedsiębiorstwa bezpośrednio po otrzymaniu wsparcia).³⁷

³⁶ Ze względu na charakter wskaźnika, wskazujący na długi okres jaki musi upłynąć od momentu udzielenia wsparcia, a także stosunkowo niewielką przewidywaną populację uczestników projektu przeprowadzanie tego badania częściej jest niecelowe.

³⁷ Mikroprzedsiębiorstwo definiuje się jako przedsiębiorstwo zatrudniające mniej niż 10 pracowników, którego roczny obrót i/lub roczna suma bilansowa nie przekraczają 2 milionów EUR. W kategorii mikroprzedsiębiorstwa należy uwzględnić

Wyniki badania powinny być prezentowane z uwzględnieniem następujących warstw:

- priorytet inwestycyjny (dla wszystkich wybranych w PO) – warstwa główna.
- podregion miejsca utworzenia przedsiębiorstwa (poziom poniżej poziomu realizacji programu operacyjnego) – warstwa horyzontalna.

- **Narzędzie badawcze**

Poniżej zawarto pytania, które należy wykorzystać do budowy kwestionariusza ankiety wykorzystywanej w badaniu ewaluacyjnym. Na podstawie odpowiedzi uzyskanych na te pytania oszacowana zostanie wartość wskaźnika.

1. Czy Pana(i) przedsiębiorstwo utworzone w wyniku wsparcia z projektu (*NAZWA PROJEKTU Z BAZY*) nadal istnieje?
  - a) Tak – *przejdź do pytania nr 2*
  - b) Nie – *przejdź do pytania nr 3*
  - c) (*NIE CZYTAĆ*) Odmowa odpowiedzi – *zakończ wywiad*
2. Czy Pana(i) przedsiębiorstwo:
  - a) Aktywnie działa na rynku, realizuje zlecenia i zamówienia – *przejdź do pytania nr 4*
  - b) Działa na rynku, realizuje zlecenia i zamówienia ale sporadycznie – *przejdź do pytania nr 4*
  - c) Jest zarejestrowane, ale działalność gospodarcza została zawieszona (*dopytać i odnotować od kiedy*) .....
  - d) Firma funkcjonuje (nie jest zawieszona), ale nie realizuje zleceń - *przejdź do pytania nr 4*
  - e) (*NIE CZYTAĆ*) Odmowa odpowiedzi – *zakończ wywiad*
3. Przedsiębiorstwo nie istnieje, ponieważ:
  - a) Zostało zamknięte/zlikwidowane (*dopytać i odnotować od kiedy*) .....
  - b) Przekształciło się w inny podmiot (*dopytać i odnotować od kiedy*) .....
  - c) Inny powód ..... (*dopytać i odnotować od kiedy*) .....
  - d) (*NIE CZYTAĆ*) Nie wiem lub odmowa odpowiedzi
4. Ile osób, wliczając Pana(ią), pracowało w założonej przez Pana(ią) firmie w momencie jej uruchomienia?
  - a) Tylko Pan(i)
  - b) 2-5 pracowników
  - c) 6-9 pracowników
  - d) 10-20 pracowników
  - e) 21 - 49 pracowników
  - f) 50 lub więcej pracowników
5. Czy pana przedsiębiorstwo (w co najmniej jednym z dwóch ostatnich lat obrotowych) osiągnęło roczny obrót netto ze sprzedaży towarów, wyrobów i usług oraz operacji finansowych lub sumy aktywów jego bilansu sporządzonego na koniec jednego z tych lat
  - a) nieprzekraczający równowartość w złotych 2 milionów euro,
  - b) przekraczający równowartość w złotych 2 milionów euro?

---

również osoby pracujące na własny rachunek. Definicje na podstawie: Zalecenie Komisji z dnia 6 maja 2003 r. dotyczące definicji mikroprzedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw (2003/361/WE).

Uwaga: Jako świadczące o zmianie sytuacji na lepszą - a co za tym idzie i wyliczenie wartości wskaźnika - należy interpretować następujące odpowiedzi:

W przypadku gdy w momencie badania przedsiębiorstwo, które powstało w wyniku udzielonego wsparcia nadal istnieje (odpowiedź „a” w pyt. 1) i działa na rynku (odpowiedź „a” i „b” w pytaniu 2) należy wliczać je do obliczenia wartości wskaźnika pod warunkiem, że różnica pomiędzy datą przeprowadzania badania a datą udzielenia wsparcia (dane z systemu informatycznego SL 2014 lub jego odpowiednika), wynosi nie mniej niż 30 miesięcy, a w pytaniu nr 4 wskazano odpowiedź „a” lub „b” i jednocześnie w pytaniu 5 odpowiedź „a”.

W przypadku gdy w momencie badania przedsiębiorstwo, które powstało w wyniku udzielonego wsparcia już nie istnieje (odpowiedź „b” w pyt. 1) lub nie jest aktywne (odpowiedź „c” w pytaniu 2) lub jest aktywne ale nie realizuje zleceń (odpowiedź „d” w pytaniu 2), należy wliczać je do obliczenia wartości wskaźnika pod warunkiem, że różnica pomiędzy datą przeprowadzania badania, a datą wskazaną w pytaniu 2 „c” lub „d” lub 3 „a” „b” lub „c”, a datą udzielenia wsparcia (dane z systemu informatycznego SL 2014 lub jego odpowiednika) wynosi nie mniej niż 30 miesięcy, a w pytaniu nr 4 wskazano odpowiedź „a” lub „b” i jednocześnie w pytaniu 5 odpowiedź „a”.

Dodatkowe zalecenia:

O ile to możliwe, w konkretnym przypadku warto również zadać dodatkowe pytania badawcze, tak aby otrzymać szerszy kontekst działania powstałych przy udziale środków EFS firm np:

1. *Jak ocenia Pan(i) obecną sytuację prowadzonej przez siebie firmy?*
  - a) *Zdecydowanie pewna – nie występuje ryzyko upadłości*
  - b) *Raczej pewna – występuje niewielkie ryzyko upadłości*
  - c) *Raczej niepewna – występuje realne ryzyko upadłości*
  - d) *Zdecydowanie niepewna – występuje poważne zagrożenie upadłości*
2. *Jak Pan(i) sądzi, czy gdyby nie uczestniczył(a) Pan(i) w projekcie [NAZWA PROJEKTU Z BAZY], to obecnie...*
  - a) *Liczba osób pracujących w Pana(i) przedsiębiorstwie byłaby mniejsza*
  - b) *Liczba pracowników byłaby taka sama*
  - c) *Przedsiębiorstwo obecnie w ogóle by nie istniało*

2. *Jaka jest główna branża działalności Pana(i) firmy? – pytanie otwarte*
.....
(czym dokładnie zajmuje się firma – jakie wyroby produkuje / jakie usługi oferuje itp.)

O ile to możliwe w konkretnym przypadku warto również dokonać:

- analizy trwałości i jakości miejsc pracy, utworzonych w wyniku wsparcia z EFS, biorąc pod uwagę takie czynniki jak np. forma zatrudnienia, wymiar zatrudnienia, atrakcyjność wynagrodzenia itp.)
- analizy kontrfaktycznej (ewaluacja wpływu, oparta na sytuacji kontrfaktycznej), w celu dostarczania wiarygodnych dowodów na temat efektów netto realizacji projektów z EFS.

NAZWA WSKAŹNIKA

Liczba osób powyżej 54 roku życia, pracujących³⁸, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, sześć miesięcy po opuszczeniu programu

DEFINICJA WSKAŹNIKA

We wskaźniku należy wykazać osoby w wieku powyżej 54 lat³⁹, pracujące sześć miesięcy po opuszczeniu programu. Wskaźnik ten należy rozumieć jako zmianę statusu zatrudnienia w ciągu sześć miesięcy po opuszczeniu programu w stosunku do sytuacji w momencie przystąpienia do interwencji Europejskiego Funduszu Społecznego (uczestnik bezrobotny lub bierny zawodowo w chwili wejścia do programu EFS).

Podstawą obliczenia wskaźnika jest badanie ewaluacyjne, które należy przeprowadzić co najmniej 4 razy w okresie programowania. Za pomiar wskaźnika odpowiada Instytucja Zarządzająca RPO i IZ PO WER według niniejszej metodologii.

METODOLOGIA BADANIA EWALUACYJNEGO, KTÓRE BĘDZIE PODSTAWĄ DO WYLICZENIA WARTOŚCI WSKAŹNIKA:

Należy zastosować taką samą metodologię badania jak w przypadku wskaźnika „***Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, sześć miesięcy po opuszczeniu programu***”⁴⁰, przy czym badanie przeprowadzane jest jedynie na populacji (lub na reprezentatywnej próbie) osób bezrobotnych lub biernych zawodowo w wieku powyżej 54 lat.

---

³⁸ Definicja osoby pracującej - zgodnie z definicją zawartą w WLWK.

³⁹ Zgodnie z definicją wskaźnika produktu - Wiek uczestników określany jest na podstawie daty urodzenia i ustalany w dniu rozpoczęcia udziału w projekcie

⁴⁰ W przypadku wskaźnika „*Liczba osób powyżej 54 roku życia, pracujących, łącznie z pracującymi na własny rachunek, 6 miesięcy po opuszczeniu programu*” pomijamy warstwowania ze względu na wiek.

NAZWA WSKAŹNIKA

Liczba osób w niekorzystnej sytuacji społecznej, pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, sześć miesięcy po opuszczeniu programu

DEFINICJA WSKAŹNIKA

We wskaźniku należy wykazać osoby w niekorzystnej sytuacji społecznej, pracujące sześć miesięcy po opuszczeniu programu. Wskaźnik ten należy rozumieć jako zmianę statusu zatrudnienia w ciągu sześciu miesięcy po opuszczeniu programu w stosunku do sytuacji w momencie przystąpienia do interwencji Europejskiego Funduszu Społecznego (uczestnik bezrobotny lub bierny zawodowo w chwili wejścia do programu EFS).

Osoby w niekorzystnej sytuacji definiowane są jak we wskaźnikach:

- liczba osób żyjących w gospodarstwach domowych bez osób pracujących
- liczba osób żyjących w gospodarstwach domowych składających się z jednej osoby dorosłej i dzieci pozostających na utrzymaniu
- liczba migrantów, osób obcego pochodzenia, mniejszości (w tym społeczności marginalizowane takie jak Romowie)
- liczba osób z niepełnosprawnościami
- liczba osób z innych grup w niekorzystnej sytuacji społecznej

Uczestnik może charakteryzować się jednocześnie kilkoma cechami wskazującymi na szczególną sytuację.

Podstawą obliczenia wskaźnika jest badanie ewaluacyjne, które należy przeprowadzić co najmniej 4 razy w okresie programowania. Za pomiar wskaźnika odpowiada Instytucja Zarządzająca RPO i IZ PO WER według niniejszej metodologii.

METODOLOGIA BADANIA EWALUACYJNEGO, KTÓRE BĘDZIE PODSTAWĄ DO WYLICZENIA WARTOŚCI WSKAŹNIKA:

- **Technika przeprowadzenia badania,**

Rekomendowaną techniką przeprowadzenia badania jest wywiad telefoniczny wspomagany komputerowo (CATI - Computer Assisted Telephone Interview), wywiad bezpośredni (PAPI - Paper and Pencil Interview) lub wywiad bezpośredni wspomagany komputerowo (CAPI - Computer Assisted Personal Interviewing) z uczestnikami projektów, którzy zakończyli swój udział w projektach. Możliwe jest również zastosowanie metody typu mixed-mode, łączącej różne techniki badawcze. Z uwagi na specyficzną grupę docelową która powinna zostać objęta badaniem, techniki badawcze oparte o kontakt mailowy lub telefoniczny mogą w sposób selektywny wykluczyć z populacji osoby które nie posiadają telefonu bądź komputera. Dlatego wskazane jest uwzględnienie również wywiadów bezpośrednich – w zależności od tego jakiego rodzaju dane kontaktowe będą dostępne dla uczestników projektów (dane systemu SL 2014 lub jego odpowiednika). Do skonstruowania narzędzi badawczych i przeprowadzenia za ich pomocą badania ewaluacyjnego, Wykonawca badania jest zobowiązany wykorzystać pytania i zapisy z niniejszej instrukcji. Narzędzia badawcze mogą zostać rozszerzone poza wskazane minimum i dostosowane do potrzeb informacyjnych występujących w ramach poszczególnych programów operacyjnych.

- **Liczebność i struktura próby**

Podstawą do realizacji niniejszego badania są dane o uczestnikach projektów, zgromadzone w ramach systemu informatycznego, służącego m.in. do monitorowania EFS (SL 2014 lub jego odpowiednik). W przypadku badania na próbie (ponieważ dopuszczalna jest również realizacja

badania na pełnej populacji), jest to próba złożona z tych uczestników projektów (tylko osób w niekorzystnej sytuacji społecznej, którzy w chwili wejścia do programu EFS byli bezrobotni lub bierni zawodowo), którzy zakończyli swój udział w projekcie w okresach wskazanych w rozdziale I. Wykonawca badania powinien zaproponować taki sposób doboru próby, aby pozwalała ona na udzielenie odpowiedzi na wszystkie pytania badawcze z zachowaniem jak najmniejszego błędu oszacowania. Próba w badaniu powinna mieć charakter losowo-warstwowy. Konieczne jest zastosowanie co najmniej następujących warstw, a wyniki badania powinny być - o ile to możliwe - reprezentatywne również na poziomie wszystkich niżej wymienionych warstw:

- priorytet inwestycyjny (dla wszystkich wybranych w PO) – warstwa główna. W jej ramach, dla wskaźnika Liczba osób pracujących sześć miesięcy po opuszczeniu programu (łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek), następuje dodatkowe warstwowanie na następujące podkategorie:
  - grupy wiekowe
  - status na rynku pracy (osoba bezrobotna/ osoba bierna zawodowo)
  - wykształcenie (podstawowe (ISCED 1), gimnazjalne (ISCED 2), ponadgimnazjalne (ISCED 3), policealne (ISCED 4), wyższe (ISCED 5-8) – tylko, o ile region wskazał to, jako cel do osiągnięcia w programie (tzn. wskazał te kategorie we wskaźnikach produktu lub rezultatu określonych w programie)
  - niepełnosprawność (TAK/NIE) – tylko, o ile region wskazał to, jako cel do osiągnięcia w programie (tzn. wskazał te kategorie we wskaźnikach produktu lub rezultatu określonych w programie)
- płeć (K/M)

O ile to możliwe wylosowana próba powinna być reprezentatywna również ze względu na podregion zamieszkania uczestników projektów (poziom poniżej poziomu realizacji programu operacyjnego) ale nie jest to wymagane bezwzględnie.

Operatem losowania jest baza z systemu informatycznego (SL 2014 lub jego odpowiednik). Zastosowanie losowania umożliwi minimalizację wielkości błędu systematycznego, co pozwala zapewnić reprezentatywność próby. Z kolei warstwowanie zapewni minimalną liczebność próby dla poszczególnych kategorii respondentów, odpowiadających poszczególnym warstwom. Należy jednak unikać sytuacji, w której wyniki badania z powodu braku reprezentatywności próby nie pozwolą na wiarygodne oszacowanie wartości wskaźników.

- **Narzędzie badawcze**

Poniżej zawarto pytania, które należy wykorzystać do budowy kwestionariusza wykorzystywanego w badaniu ewaluacyjnym. Na podstawie odpowiedzi uzyskanych na te pytania będzie oceniana wartość wskaźnika.

PYTANIE FILTRUJĄCE⁴¹

1. Proszę spróbować sobie przypomnieć czy w momencie rozpoczęcia udziału w tym projekcie tj. **(TYTUŁ I MIESIĄC ROZPOCZĘCIA UDZIAŁU W PROJEKCIE Z BAZY):**

Uwaga: w pytaniu możliwe jest udzielenie więcej niż jednej odpowiedzi.

- a) Był Pan(i) zarejestrowany(a) w urzędzie pracy jako bezrobotny(a)
- b) Był(a) Pan(i) zarejestrowany(a) w urzędzie pracy jako poszukujący(a) pracy

---

⁴¹ Nie ma konieczności zadawania pytania filtrującego, zawierającego katalog cech, które identyfikują osoby w niekorzystnej sytuacji społecznej, gdyż będzie możliwe zidentyfikowanie tych danych o uczestnikach projektów w ramach systemu informatycznego, służącego m.in. do monitorowania EFS (SL lub jego odpowiednik).

- c) Nie pracował(a) Pan(i), ale nie był(a) Pan(i) zarejestrowany w urzędzie pracy
- d) Prowadził(a) Pan(i) własną działalność gospodarczą – *zakończyć wywiad*
- e) Był(a) Pan(i) regularnym pracownikiem⁴², ale nie we własnej firmie – *zakończyć wywiad*
- f) Pracował(a) Pan(i) dorywczo – *zakończyć wywiad*
- g) Prowadził(a) Pan(i) własne gospodarstwo rolne – *zakończyć wywiad*
- h) Pomagał(a) Pani(i) w rodzinnej działalności gospodarczej lub gospodarstwie rolnym – *zakończyć wywiad*
- i) Był(a) Pan(i) na płatnym stażu lub praktyce – *zakończyć wywiad*
- j) Żadne z powyższych (*dopytać i odnotować*)
- k) (**NIE CZYTAĆ**) Nie wiem, nie pamiętam lub odmowa odpowiedzi – *zakończyć wywiad*

PYTANIA O SYTUACJĘ PRZED PROJEKTEM

2. Czy przed rozpoczęciem udziału w tym projekcie poszukiwał(a) Pan(i) pracy i był(a) Pan(i) gotowy/a do jej podjęcia?⁴³
  - a) Tak
  - b) Nie
  - c) (**NIE CZYTAĆ**) Nie wiem, nie pamiętam lub odmowa odpowiedzi
3. Czy wtedy uczył(a) się Pan(i), doksztalał(a) lub studiował(a)?⁴⁴
  - a) Tak
  - b) Nie
  - c) (**NIE CZYTAĆ**) Nie wiem, nie pamiętam lub odmowa odpowiedzi

PYTANIA O SYTUACJĘ PO PROJEKCIE

4. Proszę teraz spróbować sobie przypomnieć swoją sytuację sześć miesięcy po zakończeniu udziału w projekcie tj. w (*Podać datę określoną jako: ROK I MIESIĄC ZAKOŃCZENIA UDZIAŁU W PROJEKCIE Z BAZY + 6 miesięcy*). Kolejne pytania będą dotyczyły właśnie tego okresu. Czy wtedy:

Uwaga: w pytaniu możliwe jest udzielenie więcej niż jednej odpowiedzi.

  - a) Był(a) Pan(i) zarejestrowany/a w powiatowym urzędzie pracy jako bezrobotny(a)
  - b) Nie był Pan zatrudniony ale też nie był(a) Pan(i) zarejestrowany/a w powiatowym urzędzie pracy jako bezrobotny(a)
  - c) Był(a) Pan(i) zatrudniony
  - d) Był(a) Pan(i) na płatnym stażu/praktyce
  - e) Pracował(a) Pan(i) dorywczo
  - f) Był(a) Pan(i) zatrudniony ale czasowo nie wykonywał(a) Pan(i) pracy – *przejdź do pytania nr 5*
  - g) Prowadził(a) Pan(i) własną działalność gospodarczą
  - h) Posiadał Pan(i) zarejestrowaną działalność gospodarczą ale jej czasowo nie prowadził(a) - *przejdź do pytania nr 6*
  - i) Prowadził(a) Pan(i) własne gospodarstwo rolne
  - j) Pomagał(a) Pani(i) w firmie rodzinnej lub gospodarstwie rolnym
  - k) Był(a) Pan(i) rencistą, emerytem

⁴² Pracownik zatrudniony na stałe lub na stałe współpracujący z daną firmą - nawet jeśli podstawą zatrudnienia jest umowa cywilno - prawna.

⁴³ Pytanie ma na celu odróżnienie niepracujących objętych wsparciem jako aktywni i bierni zawodowo wg definicji LFS/BAEL. Równoległe pytanie filtrujące – odpowiedź a) pozwoli zidentyfikować aktywnych/biernych wg wskaźnika KE który uwzględnia jako „aktywnych bezrobotnych” wszystkich zarejestrowanych w PUP).

⁴⁴ Według definicji KE dla wskaźników wspólnych (common indicators) osoby studiujące są osobami biernymi zawodowo.

- l) Żadne z powyższych (*dopytać i odnotować*)
- m) (*NIE CZYTAĆ*) Nie wiem, nie pamiętam lub odmowa odpowiedzi
5. Czasowo nie wykonywał(a) Pan(i) pracy z powodu:
- Urlopu wypoczynkowego,
  - Urlopu macierzyńskiego/tacierzyńskiego/rodzicielskiego,
  - Urlopu wychowawczego
  - Choroby tj. przebywał(a) Pan(i) na zwolnieniu lekarskim
  - Podjęcia nauki (studia, i inne formy doszkalania)
  - Był(a) Pan(i) w trakcie zakładania działalności gospodarczej
  - Żadne z powyższych (*dopytać i odnotować*)
  - (*NIE CZYTAĆ*) Nie wiem, nie pamiętam lub odmowa odpowiedzi
6. Czasowo nie prowadził(a) Pan(i) działalności gospodarczej z powodu:
- Urlopu wypoczynkowego
  - Urlopu macierzyńskiego/tacierzyńskiego/rodzicielskiego
  - Urlopu wychowawczego
  - Choroby tj. przebywał(a) Pan(i) na zwolnieniu lekarskim
  - Podjęcia nauki (studia, i inne formy doszkalania)
  - Był(a) pan(i) w trakcie zakładania działalności gospodarczej
  - Żadne z powyższych (*dopytać i odnotować*)
  - (*NIE CZYTAĆ*) Nie wiem, nie pamiętam lub odmowa odpowiedzi
7. W jakim stopniu udział w tym projekcie przyczynił się do znalezienia przez Pana(ią) pracy/ rozpoczęcia przez Pana (ią) działalności gospodarczej? Proszę o odpowiedź na skali od 1 do 10, gdzie 1 oznacza "w ogóle się nie przyczynił", a 10 oznacza, że "bardzo się przyczynił".
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
- W ogóle się nie przyczynił** **Bardzo się przyczynił**
8. Proszę spróbować sobie przypomnieć na podstawie jakiej umowy był(a) Pan(i) wtedy zatrudniony(a)? (*pytania dotyczące jakości miejsc pracy zadajemy tylko tym, którzy znaleźli zatrudnienie w sześć miesięcy po zakończeniu udziału w projekcie*).
- Umowa o pracę na czas nieokreślony
  - Umowa o pracę na czas określony
  - Umowa o dzieło lub zlecenie
  - Samozatrudnienie/działalność gospodarcza na zasadach ogólnych
  - Innej umowy (*dopytać i odnotować*)
  - Pracował(a) Pan(i) ale bez umowy
  - (*NIE CZYTAĆ*) Nie wiem, nie pamiętam lub odmowa odpowiedzi
9. Proszę spróbować sobie przypomnieć w jakim wymiarze czasu pracy Pan(i) wtedy pracował(a)?
- W pełnym / na cały etat
  - W niepełnym / na część etatu, ale chciał(a) Pan(i) pracować na pełen etat
  - W niepełnym / na część etatu, przy czym nie chciał(a) Pan(i) pracować na pełen etat
  - (*NIE CZYTAĆ*) Nie wiem, nie pamiętam lub odmowa odpowiedzi

10. Proszę o odpowiedź na skali od 1 do 10, gdzie 1 oznacza - "wynagrodzenie było za niskie w stosunku do wykonywanej pracy", a 10 oznacza, że "wynagrodzenie było adekwatne do wykonywanej".

(1)   (2)   (3)   (4)   (5)   (6)   (7)   (8)   (9)   (10)

Wynagrodzenie było za niskie w stosunku do wykonywanej pracy"

„Wynagrodzenie było adekwatne do wykonywanej pracy”

Uwaga: Jako świadczące o zmianie sytuacji na lepszą - a co za tym idzie i wyliczenie wartości wskaźnika - należy interpretować następujące odpowiedzi:

Przy obliczaniu wartości wskaźnika należy uwzględnić osoby, które wskazały w pytaniu filtrującym nr 1 odpowiedź nr. „a” lub „b” lub „c” i w pytaniu nr 3 odpowiedź „a” i jednocześnie w pytaniu nr 2 udzieliły odpowiedź „a” lub „b” i/lub „c” i/lub „d” i/lub „e” i/lub „f” i/lub „g”.

Z uwagi na konieczność zbadania bezpośredniego wpływu projektu na sytuację jego uczestnika- (zmianę statusu zatrudnienia uczestnika sześć miesięcy po opuszczeniu programu w porównaniu do sytuacji w chwili rozpoczęcia udziału tj. osoby bezrobotne lub bierne zawodowo, które uzyskały wsparcie i w ciągu sześciu miesięcy po opuszczeniu projektu są zarejestrowane jako prowadzące działalność na własny rachunek i lub, które aktywnie pracują), należy obliczyć liczbę osób, które wskazały co najmniej jedną z następujących odpowiedzi:

- w pytaniu nr 4) odpowiedź „c”
- w pytaniu nr 4) odpowiedź „d”
- w pytaniu nr 4) odpowiedź „e”
- w pytaniu nr 4) odpowiedź „f” i jednocześnie w pytaniu nr 5) odpowiedź nr „a” lub „b” lub „d” lub „f” lub „e”.
- w pytaniu nr 4) odpowiedzi „g”
- w pytaniu nr 4) odpowiedzi „h” i jednocześnie w pytaniu nr 6) odpowiedź nr „a” lub „b” lub „d” lub „f” lub „e”.

Do określenia wartości wskaźnika dla celów sprawozdawczych nie należy brać pod uwagę subiektywnej oceny wpływu wsparcia na zmianę sytuacji uczestnika projektu (pytanie nr 7 odpowiedzi powyżej 5 pkt). Jednak w celach poznawczych należy obliczyć zarówno wartość brutto wskaźnika (bez odpowiedzi z pytania nr 7) jak i jego wartość netto (uwzględniającą subiektywną ocenę wpływu wsparcia z pytania nr 7).

Dodatkowe zalecenia:

O ile to możliwe w konkretnym przypadku warto również:

- dokonać analizy wyników w oparciu o różne formy wsparcia z jakich skorzystali uczestnicy, tak aby określić czy to szkolenia, czy doradztwo, czy dotacje czy inne formy wsparcia miały największy wpływ na zmianę statusu uczestnika projektu na rynku pracy;
- zweryfikować sytuację uczestników projektów również w okresie 12 lub więcej miesięcy po zakończeniu wsparcia, tak aby ocenić długofalowe efekty oddziaływania programu;

NAZWA WSKAŹNIKA

Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, pracujących sześć miesięcy po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek)

DEFINICJA WSKAŹNIKA

Definicja osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym jak we wskaźniku: *Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie. Wskaźnik nie obejmuje osób, które pracowały (w rozumieniu wskaźnika: liczba osób pracujących objętych wsparciem w programie) w chwili przystąpienia do projektu. Definicja zgodna z Wytycznymi w zakresie zasad realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w perspektywie 2014-2020 oraz wskazana w WLWK.*

Pomiar dotyczący zatrudnienia po opuszczeniu programu - jak we wskaźniku wspólnym (CI): *Liczba osób pracujących sześć miesięcy po opuszczeniu programu (łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek).* We wskaźniku należy wykazać wyłącznie osoby, które otrzymały wsparcie w ramach PI 9i, pracujące sześć miesięcy po opuszczeniu programu. Wskaźnik ten należy rozumieć jako zmianę statusu zatrudnienia w ciągu sześciu miesięcy po opuszczeniu programu w stosunku do sytuacji w momencie przystąpienia do interwencji Europejskiego Funduszu Społecznego (uwaga: wskaźnik dotyczy wyłącznie uczestników bezrobotnych lub biernych zawodowo w chwili przystąpienia do projektu EFS). Podstawą obliczenia wskaźnika jest badanie ewaluacyjne, które należy przeprowadzić co najmniej 4 razy w okresie programowania. Za pomiar wskaźnika odpowiada Instytucja Zarządzająca RPO według niniejszej metodologii.

METODOLOGIA BADANIA EWALUACYJNEGO, KTÓRE BĘDZIE PODSTAWĄ DO WYLICZENIA WARTOŚCI WSKAŹNIKA:

- **Technika przeprowadzenia badania,**

Wymaganą techniką przeprowadzenia badania jest wywiad bezpośredni (PAPI - Paper and Pencil Interview) lub wywiad bezpośredni wspomagany komputerowo, zwane także CAPI (Computer Assisted Personal Interviewing) z uczestnikami projektów, którzy zakończyli swój udział w projektach realizowanych ze środków EFS. Z uwagi na grupę docelową, która powinna zostać objęta badaniem inne techniki badawcze (CAWI, CATI) mogą w sposób selektywny wykluczyć z populacji osoby które nie posiadają telefonu bądź komputera. Do skonstruowania narzędzi badawczych i przeprowadzenia za ich pomocą badania ewaluacyjnego, Wykonawca badania jest zobowiązany wykorzystać pytania i zapisy z niniejszej instrukcji. Narzędzia badawcze mogą zostać rozszerzone poza wskazane minimum i dostosowane do potrzeb informacyjnych występujących w ramach poszczególnych programów operacyjnych.

- **Liczebność i struktura próby**

Tak jak w przypadku wskaźnika: ***„Liczba osób pracujących sześć miesięcy po opuszczeniu programu (łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek)”***. Jednak do próby włączane są wyłącznie te osoby, które ukończyły wsparcie w ramach projektów zrealizowanych w PI 9.i..

- **Narzędzie badawcze**

Tak jak w przypadku wskaźnika: ***„Liczba osób pracujących sześć miesięcy po opuszczeniu programu (łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek)”***

III. POZOSTAŁE WSKAŹNIKI

Uwaga: Źródłem danych dla obydwu poniższych wskaźników będzie badanie wieloletnie, realizowane przez podmiot zewnętrzny - na zlecenie MIR.⁴⁵ W ramach badania planowany jest coroczny pomiar wartości wskaźnika (począwszy od grudnia 2016 r.)

NAZWA WSKAŹNIKA

Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego objętych wsparciem w programie, uczestniczących w kształceniu lub pracujących po sześciu miesiącach po ukończeniu nauki.

DEFINICJA WSKAŹNIKA

Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego, którzy zostali objęci wsparciem w programie w postaci staży i praktyk zawodowych u pracodawcy i którzy podjęli kształcenie lub szkolenie⁴⁶ lub pracują po sześciu miesiącach od ukończenia nauki w szkole lub placówce kształcenia zawodowego.

METODOLOGIA BADANIA EWALUACYJNEGO, KTÓRE BĘDZIE PODSTAWĄ DO WYLICZENIA WARTOŚCI WSKAŹNIKA:

- **Technika przeprowadzenia badania:**

Wymaganą techniką przeprowadzenia badania jest wywiad telefoniczny wspomagany komputerowo (CATI - Computer Assisted Telephone Interview) lub ankieta internetowa CAWI (CAWI - Computer Assisted Web Interview) z uczniami po sześciu miesiącach od ukończenia przez nich nauki w szkole lub placówce kształcenia zawodowego, którzy w trakcie nauki w szkole zostali objęci wsparciem w programie w postaci staży i praktyk zawodowych u pracodawcy. Możliwe jest również zastosowanie metody typu mixed-mode, łączącej obie techniki badawcze. Wywiady telefoniczne lub internetowe to techniki stosowane w badaniach ilościowych. Ich zaletą jest krótki czas realizacji oraz stosunkowo niskie koszty. W celu prawidłowego dotarcia do grupy osób objętych badaniem w bazie zawierającej dane uczestników projektów realizowanych ze środków EFS w bazie dostępna będzie informacja o typie szkoły, do której uczęszczał uczeń⁴⁷. Ta informacja jest konieczna, aby prawidłowo (z dużym prawdopodobieństwem) określić rok zakończenia nauki ucznia w danej szkole ponadgimnazjalnej. Roku takiego nie zawsze da się ustalić w przypadku szkół policealnych i innych placówek, dlatego należy albo wyłączyć je z zakresu wskaźnika, albo przeprowadzić selekcję respondentów w trakcie aranżacji wywiadu zapewniającą, że zakończyli oni już naukę w danej szkole lub placówce, i zastosować odpowiednią korektę przy szacowaniu wartości wskaźnika.

Do skonstruowania narzędzi badawczych i przeprowadzenia za ich pomocą badania ewaluacyjnego, Wykonawca badania jest zobowiązany wykorzystać pytania i zapisy z niniejszej

---

⁴⁵ Dokładne określenie podmiotu zlecającego badanie nastąpi w terminie późniejszym, ze względu na trwający proces koordynacji przygotowania Planów ewaluacji dla polityki spójności 2014-2020.

⁴⁶ Kształcenie, szkolenie i podjęcie pracy są definiowane zgodnie z definicjami zawartymi w części dot. wskaźników wspólnych EFS monitorowanych we wszystkich priorytetach inwestycyjnych (tj.: liczba osób pracujących objętych wsparciem w programie łącznie z pracującymi na własny rachunek; liczba osób, które podjęły kształcenie lub szkolenie po opuszczeniu programu).

⁴⁷ System będzie umożliwiał określenie numeru projektu i szkoły do której uczęszczał uczestnik projektu ale tylko w sytuacji gdy szkoła ta również otrzymała wsparcie w projekcie (identyfikacja po numerze projektu). Natomiast jeśli uczestnikami projektu będą tylko uczniowie (bez wsparcia dla szkoły) to nie ma możliwości uzyskania informacji o szkole uczestnika projektu.

instrukcji. Narzędzia badawcze mogą zostać rozszerzone poza wskazane minimum i dostosowane do potrzeb informacyjnych występujących w ramach poszczególnych programów operacyjnych.

- **Liczebność i struktura badanej grupy**

Podstawą do realizacji niniejszego badania są dane o uczestnikach projektów, zgromadzone w ramach systemu informatycznego, służącego m.in. do monitorowania EFS (SL 2014 lub jego odpowiednik). Badanie powinno mieć charakter ilościowy i powinno być reprezentatywne. Próbę stanowią uczniowie szkół i placówek kształcenia zawodowego, którzy zostali objęci wsparciem w szkole w ramach programu staży i praktyk zawodowych; sześć miesięcy po ukończeniu przez nich nauki w szkole lub placówce kształcenia zawodowego. Próba w badaniu powinna mieć charakter losowo-warstwowy. Konieczne jest zastosowanie co najmniej następujących warstw, a wyniki badania powinny być reprezentatywne również na poziomie wszystkich niżej wymienionych warstw:

- płeć (K/M),
- typ szkoły/placówki kształcenia zawodowego (technikum, zasadnicza szkoła zawodowa, szkoła policealna itd.),
- niepełnosprawność (TAK/NIE) – tylko o ile region wskazał to jako cel do osiągnięcia w Programie.

Z warstwowania mogą zostać wyłączone te typy szkół/placówek, w przypadku których nie da się z dużym prawdopodobieństwem ustalić roku zakończenia nauki w danej szkole/placówce na podstawie analizy dostępnej bazy danych o populacji uczestników.

Wywiady powinny zostać przeprowadzone jedynie z absolwentami, którzy potwierdzą, że zakończyli naukę w danej szkole. Jeżeli w trakcie aranżacji wywiadu okaże się, że dana osoba nie zakończyła jeszcze nauki w szkole, wywiad powinien zostać przerwany, ale fakt ten powinien zostać odnotowany (ma znaczenie przy szacowaniu wartości wskaźnika) i próba kontaktu z daną osobą powinna zostać podjęta w następnej fali badania (tj. po roku). W przypadku osoby niepełnosprawnej dopuszcza się możliwość przeprowadzenia wywiadu z jej opiekunem w celu uzyskania niezbędnych informacji.

Wykonawca badania obliczy wartość wskaźnika ogółem i dla każdego z programów operacyjnych osobno. Wykonawca powinien zaproponować taki sposób doboru próby, aby pozwalała ona na udzielenie odpowiedzi na wszystkie pytania badawcze z zachowaniem jak najmniejszego błędu oszacowania. Operatem losowania jest baza z systemu informatycznego (SL 2014 lub jego odpowiednik). Zastosowanie losowania umożliwi minimalizację wielkości błędu systematycznego, co pozwala osiągnąć większą reprezentatywność próby. Z kolei warstwowanie zapewni minimalną liczebność próby dla poszczególnych kategorii respondentów – odpowiadających poszczególnym warstwom. W celu zapewnienia jak najlepszego odzwierciedlenia populacji w próbie zaleca się zastosowanie odpowiedniego ważenia.

Badanie powinno być przeprowadzone każdego roku w okresie grudzień/styczeń, a więc około sześć miesięcy po zakończeniu nauki przez dany rocznik uczniów szkół zawodowych. Pierwszą falę badania należy przeprowadzić w grudniu/stycniu 2016/17 roku. Powinno odbyć się 6 fal badania (ostatnia w grudniu/stycniu 2021/22 roku).

Uwaga: Wartość wskaźnika powinna zostać oszacowana przez odniesienie wyników badania do wielkości populacji uczestników staży i praktyk, ustalonej na podstawie bazy z systemu informatycznego (SL 2014 lub jego odpowiednika). Należy przy tym posłużyć się następującym wzorem:

$$w = N \times k \times p \text{ , gdzie:}$$

w = oszacowanie wartości wskaźnika;

N = łączna liczba uczniów uczestniczących w stażach i praktykach, którzy na podstawie bazy danych z systemu informatycznego (SL 2014 lub jego odpowiednika) lub poprzedniego badania zostali zakwalifikowani do populacji badanej jako uczniowie, którzy zakończyli naukę w szkołach uczestniczących w Programie w danym roku;

k = stosunek liczby respondentów, którzy potwierdzili, że zakończyli naukę w danej szkole, do liczby respondentów, którzy odpowiedzieli na pytanie o to, czy zakończyli naukę w danej szkole (na podstawie badania ilościowego);

p = stosunek liczby respondentów, którzy według własnej deklaracji kształcili się lub pracowali sześć miesięcy po zakończeniu nauki w szkole, do liczby respondentów, którzy udzielili odpowiedzi na pytanie o to, czy kształcili się lub pracowali sześć miesięcy po zakończeniu nauki w szkole.

NAZWA WSKAŹNIKA:

Liczba nauczycieli prowadzących zajęcia z wykorzystaniem TIK dzięki EFS [osoby]

DEFINICJA WSKAŹNIKA:

Wskaźnik mierzy liczbę nauczycieli prowadzących po odbyciu finansowanego z EFS kształcenia w zakresie wykorzystania TIK w nauczaniu obowiązkowe zajęcia edukacyjne z wykorzystaniem pomocy dydaktycznych takich jak sprzęt komputerowy oraz sprawdzających zastosowanie w praktyce szkolnej pomocy dydaktycznych i innego sprzętu niezbędnego do realizacji programów nauczania z wykorzystaniem technologii informacyjno-komunikacyjnych. Jako tacy klasyfikowani będą nauczyciele, którzy prowadzili co najmniej jedną lekcję z wykorzystaniem TIK zarówno w ciągu miesiąca przed momentem badania wśród nauczycieli, jak i w ciągu miesiąca przed momentem badania wśród uczniów.

METODOLOGIA BADANIA EWALUACYJNEGO, KTÓRE BĘDZIE PODSTAWĄ DO WYLICZENIA WARTOŚCI WSKAŹNIKA:

- **Technika przeprowadzenia badania:**

Zalecanymi technikami przeprowadzenia badania są wywiady telefoniczne wspomagane komputerowo CATI (CATI – Computer-Assisted Telephone Interviewing) z nauczycielami, którzy uczestniczyli w projektach, oraz ankieta audytoryjna wśród uczniów tychże nauczycieli.

- **Liczebność i struktura badanej grupy**

Badanie CATI powinno zostać przeprowadzone na ogólnokrajowej reprezentatywnej próbie liczącej co najmniej 2000 prowadzących obowiązkowe zajęcia szkolne nauczycieli, którzy zakończyli udział w projekcie od 3 do 15 miesięcy przed rozpoczęciem realizacji terenowej badania. W celu zachowania możliwości obliczenia wskaźnika na poziomie danego etapu edukacyjnego i rodzaju szkoły, należy zastosować dobór losowo-warstwowy z sześcioma wyróżnionymi warstwami: klasy 0-6, III etap edukacyjny (gimnazjum), szkoły zasadnicze zawodowe, technika, licea ogólnokształcące, inne placówki. W każdej z pierwszych pięciu wymienionych warstw powinno zostać przebadanych co najmniej 400 nauczycieli. O przynależności do warstwy decyduje informacja w bazie SL 2014 o instytucji, z którą jest związany nauczyciel, uzupełniona informacją pozyskaną bezpośrednio od respondenta w przypadku, gdy w bazie tej podany jest zespół szkół, obejmujących placówki z więcej niż jednej wymienionej wyżej warstwy. Wykonawca badania obliczy wartość wskaźnika ogółem i dla każdego z programów operacyjnych osobno. W celu zachowania reprezentatywności próby zalecane jest zastosowanie warstwowania ze względu na płeć i wiek respondenta.

Ankiety audytoryjne należy przeprowadzić w ponad 500 oddziałach szkolnych wśród co najmniej 500 nauczycieli, którzy w badaniu CATI zadeklarowali, że stosują TIK we wszystkich nauczanych przez siebie oddziałach. Dla każdej z pierwszych pięciu wymienionych wyżej warstw należy przeprowadzić ankietę w co najmniej 100 oddziałach szkolnych, nauczanych przez co najmniej 100 nauczycieli deklarujących stosowanie TIK we wszystkich nauczanych oddziałach. Liczby 100 oddziałów szkolnych i 100 nauczycieli stanowią minimalną wartość próby, która może być podstawą do obliczenia wartości wskaźnika rezultatu. Dlatego w przypadku zamiaru szacowania wartości wskaźnika na poziomie województwa, a niedysponowania danymi z co najmniej 100 oddziałów szkolnych z tego województwa nauczanych przez co najmniej 100 nauczycieli deklarujących stosowanie TIK we wszystkich oddziałach, należy do obliczenia wartości wskaźnika wykorzystać odpowiednie dane (wartości n_p i n_u w podanym niżej wzorze) z badania ogólnokrajowego. Dobór nauczycieli, których uczniowie będą respondentami, powinien mieć charakter losowo-warstwowy. Ankieta wśród uczniów powinna zostać przeprowadzona w okresie od jednego do trzech miesięcy po przeprowadzeniu wywiadu z nauczycielem.

Zalecane jest przeprowadzenie badania w każdym roku szkolnym, poza okresem ferii, egzaminów zewnętrznych, pierwszego miesiąca i końca roku szkolnego – z tych względów najlepszym czasem realizacji terenowej badania wydaje się przedział od 1 października do ferii bożonarodzeniowych. W przypadku rozpoczęcia realizacji terenowej 1 października badanie będzie dotyczyć populacji nauczycieli, którzy zakończyli udział w projektach w pierwszym półroczu tego samego roku kalendarzowego lub w drugim półroczu roku poprzedniego.

Uwaga: Badanie ewaluacyjne służące zmierzeniu wartości wskaźnika będzie badaniem na reprezentacyjnej próbie nauczycieli, którzy zakończyli udział w projektach EFS. Dlatego w celu uzyskania oszacowania faktycznej wartości wskaźnika należy dokonać przeskalowania uzyskanej w badaniu wartości, biorąc pod uwagę wielkość populacji nauczycieli, którzy zakończyli udział w projektach od 3 do 15 miesięcy przed rozpoczęciem realizacji terenowej badania.

Dokonując szacowania wartości wskaźnika należy posłużyć się następującym wzorem:

$$w = \frac{d}{n_o} \times \frac{n_p}{n_u} \times \frac{N}{n}, \text{ gdzie:}$$

w = oszacowanie wartości wskaźnika;

d = liczba nauczycieli, którzy w badaniu CATI zadeklarowali, że wykorzystywali TIK do prowadzenia lekcji w ciągu miesiąca przed momentem przeprowadzenia wywiadu;

n_o = liczba nauczycieli, którzy prowadzili obowiązkowe zajęcia edukacyjne (tj. lekcje) w ciągu miesiąca przed momentem przeprowadzenia ankiety i udzielili odpowiedzi na pytanie o wykorzystywanie TIK w badaniu CATI;

n_p = liczba nauczycieli, w przypadku których ponad połowa uczniów potwierdziła, że TIK były wykorzystywane na lekcji przez badanego nauczyciela w ciągu miesiąca przed momentem przeprowadzenia ankiety;

n_u = liczba nauczycieli, wśród uczniów których przeprowadzono ankietę audytoryjną;

n = liczba nauczycieli, którzy udzielili odpowiedzi na pytanie, czy prowadzili obowiązkowe zajęcia w ciągu miesiąca przed momentem przeprowadzenia badania CATI;

N = liczebność populacji nauczycieli, spośród której dobrano próbę do badania CATI.